

Forslag til Kommuneplan 2014 Kvarterbeskrivelser

19. maj 2015

Indholdsfortegnelse

Kvarterer	4
Kvarterbeskrivelser	4
Hvidovre Nord	5
Baunebakken	5
Holmegårdskvarteret	6
Hvidovre Landsby	8
Hvidovre Station	10
Hvidovreparken	11
Pedersgård	12
Præstemosen	13
Rebæk Søpark	14
Vesterskel	16
Åstrupgårdkvarteret	16
Risbjerg	18
Bredalsparken	18
Grenhusene	19
Hvidovre Bymidte	20
Hvidovre Hospital	21
Høvedstensgrunden	22
Industriområde ved Arnold Nielsens Boulevard	24
Lejerbo, Spurvegård og Rosenhøj	24
Phønixhusene	26
Risbjerg Kirkegård	27
Risbjergkvarteret	28
Strandmark	32
Ajax Allé	32
Beringparken	32
Danalund	34
Friheden	35
Grækerkvarteret	37
Hvidovre Strandvej	37
Kystagerkvarteret	39
Langhøj	40
Papegøjehusene	41

Strandhavevej.....	42
Strandvangskvarteret.....	44
Avedøre	46
Avedøre Enghave	46
Avedøre Flyveplads	47
Avedøre Stationsby.....	48
Avedøregård.....	50
Avedørelejren.....	51
Avedøresletten og Avedøre Landsby.....	52
Dybenskær	54
Egevolden	54
Ketteholm	55
Kettehøj	56
Krogholtbjerg	57
Motorvejservice.....	57
Nymarken	58
Skårupvej	59
Strandhaven.....	60
Strøbyholm og Byholmene	61
Toftegården	62
Vestvolden.....	62
Avedøre Holme.....	64
Avedøre Holme	64

Kvarterer

Kvarterbeskrivelser

Som opfølgning på kulturarvskommuneprojektet, der handler om at anvende kulturarven som ressource for bevaring og udvikling, indeholder kommuneplanen et helt afsnit med beskrivelse af kommunens kvarterer.

Her kan du læse om de enkelte kvarterers karakteristiske træk og de bærende fortællinger i områderne. For flere af kvartererne er der også beskrevet en bevarings- og udviklingsstrategi.

Selv om disse kvarterbeskrivelser stadig er under udvikling, kan de umiddelbart anvendes af borgerne og forvaltningen som grundlag for konkrete planer og initiativer. Det er hensigten at arbejde videre med at afdække potentielle bevarings- og udviklingsstrategier i løbet af planperioden.

Kvarterbeskrivelserne er opdelt på de fem bydele i kommunen.

Hvidovre Nord

Baunebakken

Kvarterbeskrivelsen

Baunebakken ligger øst for Avedøre Havnevej og nord for Holbækmotorvejen, og består af 233 et-plans gårdhavehuse på mellem 90 m² og 150 m² samt en parkeringsrotunde. Husene er opført med gul teglstensforskalning og flade tage med indgangspartierne vendt ud mod de centrale fordelingsstier. Baunebakkens arkitektoniske udtryk er præget af standardisering, hvor ensartede vejforløb og byggematerialer tilsigter harmoni. Med årene har hver parcel fået mere individuelle udtryk, hvilket blandt andet kommer til udtryk i en stor variation af indgangspartierne.

Kvarteret er markant afgrænset mod de store trafikårer mod syd og vest, mens det åbner sig mere op mod kvarteret Pedersgård. Kvarteret har i høj grad karakter af et lukket og beskyttet boligmiljø med stille vejforløb og fællesarealer.

Baunebakken har navn efter Baunebakkegård. Baunebakkegårds jorder blev solgt i 1918 med henblik på udstykning, men udstykningen kom først for alvor i gang i 1930'erne med udmatrikulering af kolonihavegrunde på omkring 300 m². Salget af de små matrikler blev fulgt af en række skrappe restriktioner, der skulle forhindre helårsbeboelse. Blandt andet måtte bebyggelsesprocenten ikke overstige 10. Baunebakken udviklede sig til et spraglet fritidsområde, og på trods af de mange restriktioner blev en del matrikler brugt til ulovlig helårsbeboelse.

I 1960'erne blev det opgjort, at 26 % af bebyggelserne blev brugt til helårsbeboelse, og over halvdelen af bygningerne i området var ulovlige. Fra 1967 arbejdede grundejerforeningen for en godkendelse af status som helårsbebyggelse. De meget små matrikler krævede imidlertid en omfattende regulering, og helårsbebyggelse kunne kun blive mulig med udlægning af matrikler til fællesarealer til fritid og parkering. Reguleringsplanen betød et markant brud, hvor det brogede billede af selvbyggede fritidshuse og tilbygninger måtte vige for lige rækker af moderne typehuse fra 1978 og frem.

De bærende fortællinger

Baunebakken er fortællingen om to typer af fællesskaber der afløser hinanden fra et ureguleret fritidshusmiljø til gennemreguleret helårsbebyggelse. Kvarteret fortæller også den urbaniseringsfortælling om en udvikling fra landbrug over fritidsformål til helårsbeboelse.

I dag danner Baunebakken rammen om et meget trygt miljø uden gennemkørende trafik og med sikre fællesarealer. Baunebakken er på samme tid fortællingen om intensivt offentligt samvær og afgrænset privatsfære, hvor hver parcel er skarpt afgrænset fra de offentlige områder med vinduesløse facader og høje hegn.

Med Baunebakkens identiske huse, fællesarealer og vejforløb fremtræder kvarteret som i landsbymiljøer afgrænset fra bydelens øvrige kvarterer. Et træk, der sammen med boligernes ydre fælles præg, skaber grundlag for en fællesskabsfølelse og en forståelse for gensidig tilpasning. Overordnet danner Baunebakken rammen om familieliv med rige muligheder for fællesaktiviteter og kontakt, men samtidig med en klar definition af den enkelte families privatsfære.

Bevarings- og udviklingsstrategi

For dette område er der ikke taget stilling til en bevarings- eller udviklingsstrategi.

Rammeområder

1B25 Baunebakken

Holmegårdskvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Holmegårdskvarteret ligger i det nordligste Hvidovre, og afgrænses af Hvidovrevej mod øst, Roskildebanen mod nord og af Rebæk Søpark med vest. Kvarteret er opkaldt efter Holmegård, som var én af Hvidovres store gårde i 1800-tallet, og det består primært af et udstrakt villaområde, som dominerer fra nord til syd med en mere bymæssig randbebyggelse langs Hvidovrevej. Blot en enkelt bygning på hjørnet af Hvidovrevej og Kløverprisvej fortæller om den bymæssighed, der burde være ved kommunens første jernbaneforbindelse i form af først et trinbræt fra 1934 og senere station.

Kvarterets afgrænsning er defineret af den stjerneformede vejstruktur, der samles i rundkørslen Rebæk Plads i sammenhæng med et velordnet parklandskab ved Rebæk Sø. Den stjerneformede plan udspringer af landbrugssamfundets markskel. Rebæk Plads har karakter af visuelt samlingspunkt og samler de lange, lige veje fra øst, syd og vest.

Siden 1930'erne er Holmegårdskvarteret gradvist blevet bebygget med alt fra bungalows, statslånhuse og en del byggeri hovedsageligt opført i perioden mellem 2. verdenskrig og frem til 1960'erne. I Holmegårdskvarteret ligger desuden Holmegårdsskolen fra 1939, der senere er sammenbygget med bibliotek og idrætshal samt langs banelinjen et mindre erhvervsområde.

De bærende fortællinger

1800-tallets landbrugsudvikling har påvirket kvarterets vejstruktur og vejnavne. Grundstammen i kvarterets vejnet er Femagervej og Kløverprisvej, der begge er fra 1700-tallet. Femagervej sikrede adgangen fra Hvidovre Landsby til jordstykkerne nord for Rebæk Sø, mens Kløverprisvej oprindeligt blev anlagt som militærvej. I forbindelse med udskiftningen i slutningen af 1700-tallet blev Holmegården flyttet fra Hvidovre Landsby til hjørnet af Kløverprisvej og Hvidovrevej, hvor enkelte udlænger endnu er bevaret.

Når Holmegården yderligere har betydning for kvarterets identitet, skyldes det også de prominente forretnings- og kulturpersoner, der er knyttet til gårdens historie. Såvel forfatteren Karen Blixen som filosofen Søren Kirkegaard kan knyttes til gården, der i flere omgange fungerede som lystgård. Ved Holmegården blev Danmarks tidligste romantiske have formentlig anlagt sidst i 1700-tallet af slotsforvalteren, som siden anlagde Frederiksberg Have og Søndermarken.

Holmegårdskvarteret var i 1920'erne planlagt som et havebyprojekt tegnet af blandt andre arkitekten Kay Fisker. Kirkebakken Haveby blev imidlertid aldrig realiseret og i stedet udviklede Holmegårdskvarteret sig fra landbrugsland til et blandet dobbelt-, række- og parcelhusområde.

Fra Rebæk Plads løber Kløverprisvej som en allé, der er rammet ind af røde og gule rækkehusbebyggelser fra 1940-erne. Dette markante kulturmiljø kaldes i dag "Kamelhusene" på grund af de forskudte tagrygge, der visuelt på én gang skaber variation og samling på villakvarterets mange udtryk. I den regionale udmelding er Kamelhusene optaget som et værdifuldt kulturmiljø. Den bevarende Lokalplan 127 for rækkehusbebyggelsen på

Kløverprisvej 15-61 samt 24-70 har til formål at sikre fremtidig bevarelse af Kamelhusenes oprindelige arkitektur og bebyggelsesplan mod nedrivning og fysiske forandringer. I Hvidovres Kommuneatlas fra 2000 er Kamelhusene registreret med høj bevaringsværdi.

Sammenholdt med andre parcelhusområder i Hvidovre er Holmegårdskvarteret stedvist præget af en høj bygningsmæssig kvalitet. Borgerlige stilelementer som buede indgangspartier, fremhævede vinduespartier ved dagligstuerne og murede garager fortæller en alternativ Hvidovrehistorie til historien om selvbyggerne.

Langs Hvidovrevej ligger et af arkitekt Svend Eske Kristensens boligprojekter fra 1945, Kirkebrohusene. Med integrerede butikker og bygninger i fortovs bagkant vidner om et forsøg på at understrege Hvidovrevejs karakter af hande­lsgade. Rummet mellem bebyggelsens nordlige og sydlige del skyldes en stor vandledning fra ca. 1900, der fører fra Thorsbro Vandværk til København.

Holmegårdskvarteret har flere spor af fortidens landbrugssamfund - heriblandt også den nu rørlagte Holmegårdssrende - der frem til 1965 løb som åbent vandløb fra Rebæk Engene til Harrestrup Å.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Kvarteret har pga. den store koncentration af individuel velfærdshistorisk bygningsarv generelt høje bevaringsværdier, og det kan derfor være hensigtsmæssigt at udvide den traditionelle vurdering af bevaringsværdige bygninger til også at omfatte bygninger, der er opført i perioden 1940-1980.

Rammeområder

1B3 Hvidovrevej/Kløverprisvej
1B5 Kløverprisvej/Planteheldvej
1B6 Hvidovrevej/Bonkesvej
1B14 Hvidovrevej/Landlystvej
1B21 Markleddet/Ladefyldvej/Ørager/Planteheldvej
1B22 Manholmen/Rebæk Allé
1B27 Kløverprisvej 24-70 og 15-61
1B28 Femagervej/Gadestævnet
1B29 Bolystvej 3-15
1B30 Hvidovrevej 98A-100B
1B31 Rebæk Allé 18A-20B
1B32 Immerkær 30A-30D
1B33 Markleddet/Landlystvej
1B34 Ladefyldvej
1B43 Holmegårdskvarteret
1B44 Planteheldvej 4-10
1B50 Plovheldvej/Egenborgvej/Bolystvej
1C8 Hvidovrevej/Femagervej
1C11 Hvidovrevej/Kløverprisvej
1D2 Kløverprisvej parkering
1D4 Holmegårdsskolen
1E2 Immerkær

Hvidovre Landsby

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret er uregelmæssigt afgrænset og spejler en bymæssig udvikling uden overordnede planer. Det afgrænses i syd af Vigerslev Allé, i øst af Harrestrup Å, mod nord af bebyggelsen langs Hvidovre Torv. Kvarteret omfatter kirken, kirkegården og Rytterskolen vest for Hvidovrevej. Syd for Rytterskolen går kvartergrænsen mod øst langs Hvidovre Torv og øst om Hvidovreparken for derefter at følge Hvidovrevej til Vigerslev Allé.

Hvidovre Landsby rummer synlige spor af næsten 1000 års Hvidovre-historie og landskabstræk, som rækker længere tilbage. Terrænspringet fra Hvidovre Torv ned mod Hvidovregade fortæller om forholdet mellem landsby og kirke. Den lille bakke, som skiller Hvidovregade fra Harrestrup Å, forklarer meningen med landsbyens placering netop her. Landsbyens historie går med sikkerhed tilbage til Vikingetiden, og vejforløbet fra kirken over torvet og ned langs Hvidovregade har rødder tilbage til middelalderen. Udover Storegade i Avedøre Landsby udgør Hvidovregade kommunens ældste vejforløb og sammen med middelalderkirken ligger her Hvidovres klareste udtryk for den traditionelle kulturarv.

Hvidovre Kirke er kommunens ældste bygning opført omkring 1100-tallet i romansk stil med senere udvidelser i gotisk stil fra midten af 1300-tallet. Tårnet er fra 1700-tallet, og blandt kirkegårdens usædvanlig mange bevaringsværdige gravmæler er de ældste fra samme periode.

Den bygningsfredede Rytterskole fra 1722 er Hvidovres næstældste bygning og er én af de oprindeligt 240 ensartede skoler, som Kong Frederik d. IV lod opføre.

Hvidovre Landsby blev udflyttet i slutningen af 1700-tallet, og urbaniseringen i 1900-tallet fjernede de sidste rester af gårde og landbrugsfunktioner.

Hvidovregade kan endnu aflæses som landsbygade med en halv snes bevarede længehuse. Den tidligere funktion som kommunens centrum ses i middelalderkirke, rytterskole og de gamle kommunekontorer.

Hvidovre Torv med det bevaringsværdige Hvidovregitter markerer drømmen fra den tidlige efterkrigstid om at forstaden kunne komme til at ligne en købstad. Drømmen blev ikke fulgt op i den lokale planlægning, og siden har udviklingen tømt kvarteret for centerfunktioner som administration og detailhandel.

De bærende fortællinger

Selvom Hvidovre Landsby i dag ikke fremstår som det naturlige centrum i kommunen, rummer kvarteret stadig spor af fortællinger om landsbyen som landbosamfundets kerne, og om landsbyen som udgangspunkt for byens ekspansion i det 20. århundrede.

Kirken er sammen med de omkring 1700 andre bevarede danske middelalderkirker en del af en unik national fortælling om samfundets udvikling og et værdifuldt kulturhistorisk spor fra middelalderens samfund. Tilsvarende rummer Rytterskolen bevaringsværdier på nationalt plan og formidler den landsdækkende fortælling om en ekspanderende statsmagt og oplysningstidens idealer.

Hvidovregade har med sin varierede bredde og terrænforskydning bibeholdt meget af sit oprindelige udtryk trods asfaltering og flisebelægning, og sammen med de tilbageværende længehuse signalerer gaden stadig landsbymiljø. Et kroget og eksotisk indslag i en kommune, som ellers mest består af lige vejforløb.

Begyndelsen til landsbyens transformering skete i 1898, hvor den første etageejendom *Lykkens Minde* blev bygget på Hvidovre Torv. Den blev hjemsted for kommunens første kommunekontorer frem til 1924 og er bevaret, men meget ombygget. I 1902 blev Hvidovre Skole opført midt i gadeforløbet, og med sit store haveanlæg og sin tilbagetrukne placering tilførte den et nyt element af tyngde og værdighed. I begyndelsen af det 20. århundrede havde landsbyen altså stadig betydning som offentligt og administrativt centrum i kommunen. Det ændredes med anlægget af den nye omfartsvej – Hvidovrevej – vest om landsbyen i løbet af 1930'erne, hvorefter landsbyen langsomt mistede karakter af centrum. Samtidig forsvandt mere og mere af den oprindelige fortelandsby sammen med det gadekær, der lå hvor Toft Sørensens Vænge i dag løber.

Ud mod Hvidovrevej ligger også et kombineret etage- og butiksbøgeri – Bytoften - opført i 1947 efter tegninger af den berømte velfærdsarkitekt Svend Eske Kristensen.

Hvidovre Torv blev etableret i 1952, og i 1956 markerede man Hvidovres oprindelseshistorie i bybilledet med historiske motiver i et smedjernsgitter, der stadig omkranser torvet. Men tilløbet til et bycentrum blev senere udfordret af de nye bydelscentre og de offentlige institutioner, der blev opført langt fra kommunens gamle centrum. Fraværet af helhedsplanlægning i 1960'ernes Hvidovre resulterede i, at bystyrefunktioner og forretningsliv geografisk blev spredt ud over hele kommunen.

Hvidovre Landsby er udpeget som værende af særlig kulturhistorisk interesse, men er ikke udpeget som bevaringsværdig.

Bevarings- og udviklingsstrategi

I kvarteret Hvidovre Landsby findes kommunens ældste bevarede bygninger. Det giver et tidsspænd, der præger kvarteret som en eksisterende bymæssig kvalitet, der er meningsgivende for forståelsen af hele kommunens historie. En måde at styrke denne fortælling på vil være at udnytte landsbygadens karakter som en oplevelsesmæssig bydel. Det kan eksempelvis realiseres ved at skabe nye bevægelsesmuligheder ved en ændring af trafikreguleringen. Trafikplanlægningens betydning for landsbygadens karakter er et centralt redskab her, hvor man med en lettere adgang på cykel eller som gående vil kunne ændre på gadens kulissekarakter. Vejbelægningen modsiger landsbykarakteren, men det kan afhjælpes med en introduktion af ny belægning med eksempelvis brosten som hastighedsdæmpende foranstaltning og ændring af fortovene i forbindelse med etablering af sivetrafik.

Rammeområder

1A2 Hvidovregade Midt
1B8 Hvidovregade/Vigerslev Allé
1B16 Bytoften
1B48 Næsborgvej/Vigerslev Allé
1B49 Hvidovregade Nord
1B51 Hvidovregade Syd
1C4 Hvidovrevej 137-139
1C6 Hvidovrevej/Baunebakkevej 4-6
1C7 Hvidovre Torv/Landlystvej
1D10 Hvidovre Kirke
1D18 Næsborgvej 90-92
1T1 Ringstedbanen 1

Hvidovre Station

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret er mod syd afgrænset af Roskildebanen, mod vest af Rødovre Station, mod nord forløber grænsen langs gamle skel til Rødovre og mod øst Harrestrup Å. Kvarteret domineres af Hvidovre Station, jernbaneviadukten og stationsforpladsen med busholdeplads.

Kvarteret har karakter af blandingsområde, hvor infrastruktur, erhverv, etageejendomme og parcelhuse er placeret indenfor et tæt bebygget område. Omkring busholdepladsen og langs Hvidovrevej er bygningerne fortrinsvis fleretagers beboelsesejendomme fra 1930'erne og 1940'erne med erhverv og restauration i stueetagen.

Mod øst ligger omkring 25 villaer, som er en naturlig del af et samlet villakvarter der løber langs Harrestrup Å op til Roskildevvej i Rødovre Kommune. Mange af kvarterets huse er opført i mellemkrigstiden.

Vojensvej nærmest Hvidovrevej har præg af gammelt erhvervs- og industriområde, mens resten af vejen primært består af villabebyggelse. Erhvervsområdet bærer stadig præg af industri med udvendige kraner og bevarede produktionshaller.

De bærende fortællinger

Kvarteret omkring Hvidovre Station er uløseligt forbundet til infrastruktur, både den øst-vestgående Roskildebane og nord-sydgående Hvidovrevej giver området en stemning af aktivitet og foranderlighed. Roskildebanen har skåret gennem området siden anlægget i år 1847. Stationsområdet ligger som et trafikknudepunkt, hvor strømme af mennesker hver dag skifter mellem transportformer til og fra arbejdspladserne. De mange fast-food restauranter, der ligger rundt om stationspladsen, understreger yderligere den daglige trafik af mennesker på farten.

Den første Hvidovre Station blev anlagt som trinbræt i 1935 og satte stærkt præg på området, der i løbet af 1930'erne udviklede en bymæssighed med etageejendomme og industri omkring stationen. Hvidovre Station er opført i funktionalistisk tradition i 1953 med store vinduespartier og røde sprosser. Området omkring busholdepladsen og stationen har stor gennemstrømning og overordnet har kvarteret tilløb til torvedannelse og bymæssighed.

Særligt industrierne på Vojensvej gav karakter og liv fra 1940'erne og frem. I dag står Vojensvej 11 tilbage som et smukt eksempel på udmærket industriarkitektur. Bygningen er opført i røde mursten med sprossede vinduespartier og fremstår i dag velbevaret og harmonisk. Oprindeligt husede bygningerne A/S Vesta, der producerede en lang række elektriske, gas- og dampopvarmede apparater – blandt andet storkøkken til hospitalsskibet Jutlandia.

Overfor Vojensvej 11 lå der også tidligere erhvervs- og industriejendomme men med Lokalplan 115 fra 1988-89 blev den nordlige del af området omskabt til etagebyggeri. Industribyggeriet giver dog stadig området et varieret og alsidigt præg med udvendige kraner og gamle maskiner. Længere mod vest ligger en række villaer med stor variation i tilbygninger og arkitektur.

Området omkring Vojensvej trækker imidlertid også spor helt tilbage til oldtiden, da man 1930'erne og 1940'erne fandt ni velbevarede skeletter fra germansk jernalder i krydset Vojensvej/Vamdrupvej.

Den centrale fortælling om Hvidovre Station er stærkt knyttet til infrastruktur, men også til områdets varierede karakter med blandede funktioner. En type bymiljø der har slægtskab med byrum i ældre forstæder som Vanløse, og som kun findes i denne del af Hvidovre.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er grund til fortsat at underbygge og udvikle tilløbene til bymæssighed ved Hvidovre Station, hvor forudsætningerne er til stede. Området har allerede mange karakteristika, der understøtter en sådan udvikling: De krydsende færdselsårer, torvedannelsen omkring busholdepladsen og Vojensvejs rå industribygninger.

Bygningerne på hjørnet af Hvidovrevej/Vojensvej giver i dag også området et charmerende særpræg som efterhånden kun er bevaret få steder i hovedstadsområdet. Kvarterets stærke bymæssige præg bør derfor styrkes i den fremtidige udvikling. En bygningsdiversitet kan i sammenhæng med stationsnærheden virke tiltrækkende for forskellige kreative miljøer og virksomheder.

Rammeområder

1A1 Hvidovrevej 80
1B2 Hvidovrevej/Dæmningen
1B10 Vojensvej/Skærbækvej
1B12 Hvidovrevej/Vojensvej
1B41 Vojensvej
1B42 Dæmningen/Nordkærvej
1D3 Hvidovre Station
1E1 Vojensvej/Hvidovrevej 90
1E7 Vojensvej 29-31

Hvidovreparken

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Hvidovreparken strækker sig på begge sider af Hvidovrevej mellem Præstemosen og M. Bechs Allé. Kvarteret består af bebyggelsen Hvidovreparken fra midten af 1940'erne. Med Hvidovreparken igangsatte Hvidovres Almennyttige Boligselskab flere byggeprojekter over en årrække mellem 1945-58. Det stigende behov for boliger, børnepasning og skolegang blev siden sammentænkt i planerne for Hvidovreparken, et velfærdshistorisk kvarter, som udover boligbyggeriet blev udvidet med skole- og børneinstitutionbyggeri og et større rekreativt område.

Kvarterets beboelser omfatter Baunevangens rækkehuse samt 3-etagers stokbebyggelser, som indrammer et parkbælte til offentligt brug. Byparkens og Højgaards to vinkelbygninger på Hvidovrevejs østside er en del af kvarteret.

Kvarterets rækkehusbebyggelse Baunevangen er opkaldt efter den tidligere gård, Baunebakkegård, der lå ved Hvidovre Landsby. Baunevangen består af 151 rækkehuse fordelt på 25 husblokke med tilhørende haver.

Højgaard og Byvang er etagebebyggelser, der blev opført, da centralvarme og vaskerum med moderne vaskemaskiner i kælderen begyndte at blive udbredte velfærdsfænomener.

Præstemoseskolen, som åbnede i 1955, fik plads til omtrent 900 børn, hvilket dengang var en femtedel af kommunens skolebørn. Skolen blev tegnet i tidens ånd af arkitekt Hans Chr. Wilhardt, der i perioden havde en stor produktion af institutioner og boliger i en række af landets kommuner. I 1940'erne arbejdede Wilhardt sammen med funktionalismens danske

ikon - Arne Jacobsen - og i Hvidovre kom han til at stå bag flere af kommunens skoler - eksempelvis Gungehuskolen.

På Hvidovreparkens grønne fællesarealer blev der i 2001 opført 16 nye ældreboliger som konsekvens af på den ene side befolkningens ændrede alderssammensætning og på den anden side det konstaterede mindre behov for legearealer til de børn, der nu tilbringer det meste af legetiden i institutioner.

De bærende fortællinger

Med Baunevangens rækkehus og det fælles grønne parkbælte repræsenterer Hvidovreparken en sammenhængende fortælling om forstadens velfærdsbyggeri i den tidlige efterkrigstid. Kvarteret var tænkt som en ny familiebydel i efterkrigstidens store bolignød, og blev opført som et rekreativt alternativ til den traditionelle karréstruktur i indre by, hvor baggårde og trafikerede veje medførte ringe sundhedsmæssige boligvilkår.

Kvarteret er bærer af en tydelig fortælling om, hvordan velfærdssamfundets boligprogrammer gik hånd i hånd med bedre idrætsfaciliteter, tilbud om børnepasning og skolegang. Hvor der før lå en gammel grusgrav, blev Præstemosebadet etableret på privat/offentligt initiativ ligesom den offentlige institution, Børnegaarden, var en af kommunens største integrerede institutioner med plads til 200 børn. Med pasningstilbud for alt fra vugge-, kravle- og småbørn til børnehave- og fritidshjemsbørn er Børnegaarden et eksempel på tidens nye samfundsvilkår - udearbejdende kvinder. Med de nye ældreboliger fremtræder kvarteret nu nærmere det velfærdsideal, at man kan leve i Hvidovreparken fra vugge til grav.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Registrering og vurdering af bevaringsværdige bygninger og sammenhængende kulturmiljøer er strategien for kvarteret Hvidovreparken.

I lighed med mange af Hvidovres øvrige lejeboliger er Hvidovreparken opført i en tid, hvor kravene til boligstørrelse og udstyr var mere beskedne, og det kan i fremtiden blive hensigtsmæssigt at undersøge om lejlighedskvaliteten er i overensstemmelse med det 21. århundredes forventninger, men forandringer skal gennemføres med respekt for velfærdshistoriens præmisser.

Rammeområder

1B7 Hvidovrevej/Bytoften/Dalumvej
1B24 Baunevangen
1C10 Hvidovrevej 156-158
1D8 Præstemosehallen
1D9 Præstemoseskolen
1D17 Baunevangens institutioner

Pedersgård

Kvarterbeskrivelsen

Pedersgårdkvarteret ligger nord for Holbækmotorvejen og vest for Hvidovrevej. Kvarteret består overvejende af parcelhuse, men med butikscenter og etagebyggeri ud mod Hvidovrevej. Kvarteret er, som de fleste andre villakvarterer i Hvidovre, opstået på tidligere landbrugsjord og udstykket fra 1920'erne og frem. Kvarteret har et uregelmæssigt vejforløb og terrænet er mere kuperet end i resten af Hvidovre.

Hvidovrevejs Butikscenter er et lille overdækket butikscenter med parkeringsplads syd for centret. Centret er facadeløst mod Hvidovrevej, der modvirker oplevelsen af den vellykkede bymæssighed, som ellers præger Hvidovrevej på strækningen nord for.

De bærende fortællinger

Mange af kvarterets parcelhuse vidner både om perioden med tidligt selvbyggeri og tiden med statslån og overalt med de konstante efterfølgende bygningsforandringer. Kvarterets bygningsmasse har stadig en del interessante bygninger fra 1930'erne - blandt andre to nedlagte butikker ud mod M. Bechs Alle.

Pedersgård ligger mellem de to gamle fritidshusområder Baunebakken og Præstemosen med gennemsnitligt halvt så store grundstørrelser. Pedersgårds større parceller har sikret en markant anderledes udviklingshistorie.

Pedersgård knytter sig til fortællingen om det 20. århundredes villakvarter. Kvarterets to gamle nedlagte købmandsbutikker er bygningsmæssige vidnesbyrd om det butiksmiljø, der prægede Pedersgård og alle andre villakvarterer før center- og supermarkedskulturen slog igennem fra 1960'erne og frem. Pedersgårdkvarteret er på mange måder prototypen på et solidt parcelhuskvarter, hvor til- og nybygning giver stor variation i byggeriet.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Pedersgård fremstår i dag som et varieret parcelhuskvarter med solide familieboliger fra de seneste syv årtier. Kvarterets bevaringsværdi ligger i at sikre et fortsat varieret miljø med spor fra hele kvarterets historie, for eksempel understøtter de to købmandsbutikker en tværgående fortælling om både kvarters- og samfundsudvikling. Kvarterets tidsdybde kan bevares og fastholdes ved også at udpege de bevaringsværdige bygninger, der er opført i perioden 1940-1980.

Rammeområder

1B17 Dalumvej Øst
1B23 M. Bechs Allé 126-156
1B47 Pedersgårdkvarteret
1C3 Hvidovrevejs Butikstorv
1C9 Hvidovrevej 160-172

Præstemosen

Kvarterbeskrivelsen

Præstemosen er et af kommunens få bevarede kolonihavekvarterer, og ligger mellem kvarteret "Vesterskel" og Præstemosebadet syd for Præstemosen. Kvarteret er en del af den landsdækkende kolonihavebevægelse, der opstod i slutningen af det 19. århundrede i storbyernes udkant. De små nytte- og fritidshaver skulle være sunde åndehuller for byfamilierne, som savnede plads og sundhed i industribyens tætte og forurenede struktur.

Præstemosen har været kolonihavebebyggelse siden 1936, men blev allerede i 1926 udparcelleret fra landbrugsareal til lysthusgrunde. Til forskel fra gængse kolonihaveforeninger, der udgør én matrikel og som helhed ejes af en andelshaveforening, er haverne her udmatrikuleret selvstændigt. De blev markedsført under sloganet "Eje er bedre end leje". Præstemosen består i dag af 295 haveparceller på 300 m².

Bebyggelsen bærer i dag præg af, at der har været ulovlig beboelse i kvarteret siden 1940'erne, og spredningen fra små oprindelige kolonihavehuse over store tilbyggede sommerhuse til nye helårsegnede huse er markant.

Med hjemmel i en byplanvedtægt begyndte Hvidovre Kommune i 1967 at opkøbe kolonihavegrunde med henblik på at udnytte arealet til offentlige formål og boligformål. På baggrund af kolonihaveloven besluttede kommunen med Kommuneplan 2005 at fastholde området til kolonihaveformål. Dette er siden fulgt op med Lokalplan 129 for Præstemosen, der udlægger området til kolonihaveformål og regulerer omfanget og placeringen af bebyggelsen.

De bærende fortællinger

De private ejerforhold i Præstemosen har skabt et ganske særligt bymiljø, som kommer til udtryk ved utrolig varieret og mangfoldig udnyttelse af de enkelte parceller. Præstemosens bærende fortælling er derfor som et fristed, hvor selvbyggermentalitet og den individualitet dominerer bymiljøet. Den ulovlige helårsbenyttelse, som er forekommet siden kvarterets tidligste tid harmonerer med Hvidovres grundfortælling fra 1920-erne, og den vedvarende ulovlige beboelse er et fænomen, som har været velkendt i årtier i tilsvarende bebyggelser - ikke mindst på Amager.

De oprindelige 300 haveparceller blev udmatrikuleret af A/S Hvidovre Udstykningselskab. Det har haft betydning for kvarterets fysiske fremtræden med et bredt åbent vejnet og de meget små parceller. Et unikt træk ved Præstemosen er, at grusvejene er bevaret. Et stemningsfyldt element, der forstærker atmosfæren af kolonihaveområde.

Et udvalg af kolonihavehusene blev i Hvidovre Kommuneatlas i 2000 udpeget som bevaringsværdige. Men disse er efter vedtagelsen af Lokalplan 129 ikke længere udpeget som bevaringsværdige. Vejstrukturen og den geografiske afgrænsning er beskrevet som bevaringsværdig kulturarv på regionalt niveau.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi.

Rammeområder

1F2 Præstemosen

Rebæk Søpark

Kvarterbeskrivelsen

Rebæk Søpark er kvarteret i Hvidovres nordøstligste hjørne afgrænset af Roskildebanen, Avedøre Havnevej, Park Allé og parcelhuskvarteret Holmegård. Rebæk Søpark er Hvidovres højhuskvarter fra den epoke i dansk boligbyggeri, hvor forestillinger om småt og hyggeligt blev sprængt.

Fra 1964 påbegyndte man opførelsen af Rebæk Søpark, som i en mindre skala blev sammenlignelig med højhusbebyggelsen Høje Gladsaxe fra samme periode. Den 16 etagers høje bebyggelse indgår i en akse af højhuse, der ligger som en skyline langs Roskildebanen og Roskildevej gennem Hvidovre, Rødovre og Brøndby. Højhusbebyggelser med facader i grå, hvide og røde farvenuancer præger området. Hvor de mange bygninger på op til 20 etager udgør et storslået forstadslandskab i Le Corbusiers ånd. Som kvarter er beliggenheden ideel, og det afspejler at vitale planelementer blev opfyldt her i form af den lette adgang til kollektiv trafik med S-togslinjen, adgang til Avedøre Havnevej, til naturen ved Brøndbyskoven og til det ekstrastort dimensionerede butikscener.

Foruden Rebæk Søparks højhus med indbygget centerfunktion rummer kvarteret tre øvrige højhuse med kollegium og børneinstitution samt fire forskudte boligblokke og en tankstation - alt integreret i et større parklandskab ved et naturfredet vådområde - Rebæk Sø.

Rødovre Station ligger i udkanten af kvarteret tæt ved kommunegrænsen til Rødovre. Stationen blev bygget ude af niveau med øst- og vestgående spor forskudt, og lidt paradoksalt ligger den mindre end en kilometer fra Hvidovre Station.

I kvarteret Rebæk Søpark ligger et af Hvidovres sidste byudviklingsområder. Det er en stribe jord langs med Avedøre Havnevej. Med sin beliggenhed i forlængelse af Søparken anvendes det i dag til rekreativt område.

De bærende fortællinger

Før Rebæk Søpark blev til boligområde var det ren landbrugsjord, og søen opstod i 1870'erne ved gravning efter ballastmateriale til brug for et ekstra banespor mellem København og Roskilde. Da grusgraven blev opgivet, løb vandet til og det, der i flere århundreder havde været et sumpet mose- og engområde, blev til et rekreativt, naturskønt sted og i 1947 blev den kunstige sø fredet.

Rebæk Søpark udviklede sig primært i to perioder – den første var fredningen af søen i slutningen af 1940'erne og den sene var i 1960'erne med helhedsplanen Rebæk Søpark for et højhuslandskab, der i dag er et markant velfærdshistorisk eksempel på byggeriets sene industrialisering. Lokalt i 1950'ernes Hvidovre medførte planerne om et højhusbyggeri en del diskussion, men på det tidspunkt var Hvidovre en af de tættest befolkede kommuner i Københavnsområdet, og højhusplanlægning blev set som en naturlig følge af væksten.

Med gennemførelsen af 1960'ernes plan- og arkitekturidealer kom Rebæk Søpark til at fremstå med en enestående funktionalistisk æstetik mellem det velordnede parklandskab og højhusbyggeriet. Buske, træer, vand- og græsflader giver en stærk kontrast i forhold til de høje bygningskroppe og skaber et bylandskab, som ikke ses andre steder i Hvidovre. Parklandskabet rummer en romantisk idyl med et traditionelt gadekærsudtryk, som netop ikke prætenderer ikke at se naturskab ud. Den funktionelle tilgang til landskabet ses i den rationelle tilgang til plejen, der kan løses med brug af maskiner.

Rebæk Søparks højhuse og øvrige bebyggelsesplan blev tegnet af den prisbelønnede arkitekt Ole Hagen, der er kendt for sine slanke himmelstræbende byggerier. Stilen er som nævnt funktionel og tydeligt inspireret af Arne Jacobsens monotone, minimalistiske formsprog i efterkrigstidens internationale stil. Ole Hagen tænkte i at løse pladsmanglen med den multifunktionelle bygning hvor alt fra center, kollegium, børneinstitutioner og boliger kunne opfylde områdets bymæssige behov. Ole Hagen står også bag markante byggerier som Domus Vista og Falkoner Centret. Et af Ole Hagens arkitektoniske kendetegn er hans lagdelte bygningsfacader, og i tilfældet med Rebæk Søparks højhus kom det til udtryk med de meget smalle, gennemløbende altaner.

Senere gav kunstneren Poul Gernes kollegiet i Rebæk Søpark en forfriskende, indvendig kunstnerisk behandling, der med varme farver og store vægmotiver forvandlede de grå kollegiegange til behagelige og varierende miljøer.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Kvarterets udgør et kommunalt kulturmiljø som et eksemplarisk billede på 1960'ernes ideal om minimalistisk, romantisk funktionalisme. Rebæk Søparkområdet skal derfor udvikles på sine egne præmisser i respekt for det planlagte bylandskabs bevidste kontrast mellem store bygningskroppe og åbent parklandskab og med blik for stationsnærhedens muligheder.

En udviklingsstrategi i samspil af den kulturelle og klimamæssige bæredygtighed i Rebæk Søpark kan udvikles med særlig fokus på udformningen af højhusenes betongavle.

Rammeområder

1A4 Kløverprisvej/Avedøre Havnevej
1B1 Rebæk Søpark
1C1 Rebæk Søpark Center
1F1 Rebæk Sø

Vesterskel

Kvarterbeskrivelsen

På et smalt stykke jord mellem Avedøre Havnevej og Vesterskel ligger en Falckstation og Vestegnens Brandvæsen. Redningsstationerne er opført i begyndelsen af 1990'erne og servicerer Vestegnskommunerne Hvidovre, Rødovre, Brøndby samt det sydvestlige København. Kvarterets sydligste del er udlagt som fritidsområde og i den nordligste del ligger en telefoncentral. Oprindeligt hørte det smalle stykke land under Brøndby Kommune, men blev i forbindelse med anlæggelsen af Avedøre Havnevej overført til Hvidovre Kommune.

De bærende fortællinger

Området har ud over den kortvarige rednings- og brandhistorie ikke nogen bærende fortælling, dog løber et historisk interessant dige langs kvarterets østlige side. Diget markerede oprindeligt grænsen mellem Sokkelund og Smørum herred og samtidig markerede det skellet mellem Brøndbyøsters og Hvidovres jorder. Diget er omtalt i Markbogen fra 1682 som Langgærdet eller Langdige og er altså en rest af landets gamle administrative opdeling. Diget Vesterskel har stor værdi som landskabsselement og er på regionalt niveau udpeget som et spor af kulturhistorisk interesse.

Bevarings- og udviklingsstrategi

For dette område er der ikke taget stilling til en bevarings- eller udviklingsstrategi.

Rammeområder

1D6 Vesterskel 2-4
1D15 Vesterskel 10
1D16 Brandstationerne

Åstruppgårdkvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Åstruppgårdskvarteret ligger mellem Roskildebanen og Hvidovre Torv og mellem Hvidovrevej og Harrestrup Å. Kvarteret er et funktionsblandet byområde. Indenfor et forholdsvis lille areal finder man parcelhuse, etageejendomme, ældreboliger og små håndværksvirksomheder, større erhvervsbebyggelser, Hvidovre Stationscenter og forretninger ned langs Hvidovrevej, der sammen tilgodeser store dele af indkøbsbehovet for hele Hvidovre Nord. Kvarteret er gennemskåret af Landlystvej, men opleves i øvrigt uden gennemkørende trafik. Harrestrup Å kan kun krydses ved Hvidovre Stationscenter af bløde trafikanter og med bil via Landlystvej. Så adgangen til de rekreative områder i Vigerslevparken er begrænset.

De bærende fortællinger

Forklaringen på kvarterets meget ustrukturerede vejnet ligger hovedsageligt i den udstykningshistorie, som knytter sig til fortællingen om familien Bonavent. Bonden Bonaventura Larsen fik i 1766 skøde på gården, hvis jorder lå mellem Hvidovrevej i vest og Harrestrup Å i øst og nord for Hvidovre landsby. Gården var i familiens eje frem til

begyndelsen af 1960'erne, men der blev løbende udstykket grunde fra slutningen af 1800-tallet.

Åstrupgårdkvarteret adskiller sig altså fra andre kvarterer i Hvidovre ved sin langtrukne urbane udvikling. Det gav kvarteret en multifunktionel karakter, eftersom jorden blev købt af alt fra familie, kommune, DSB, parcellister, entreprenører eller investorer. Vejnavnene N. Bonavents Alle og Åstrupgårdsvej er reminiscenser fra den unikke slægtshistorie, som har synlige spor i kvarteret i dag.

Parcelhusene og etageejendomme i Åstrupgårdkvarteret skød op fra begyndelsen af 1900-tallet, primært mellem 1920'erne og 1960'erne i form af bungalows og de senere statslånshuse, som blev finansieret ved hjælp af statens støttelovgivning fra 1938 om hjælp til de mindrebemidlede familier. I Åstrupgårdkvarteret er ca. 25 procent af parcelhusene statslånshuse. Statslånshuset var et politisk initiativ, der blandt andet skulle yde børnerige familier lånemulighed. Samtidig blev der sat begrænsninger for boligstørrelsen, hvorfor mange i dag er tilbygget i overensstemmelse med nutidens pladsbehov.

Som en sidste rest af landbosamfundets historie i Åstrupgårdkvarteret ligger Landlystvej som en af Hvidovres ældste stier – kirkestien som gik over den farlige Harrestrup Å og gav kirkegængere adgang fra Vigerslev Landsby til Hvidovre Kirke.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Åstrupgårdkvarteret kunne på mange måder gøres mere attraktivt, hvis Hvidovre Kommune fik lettere adgang til vand og grønne områder, når Harrestrup Å ikke længere vurderes som et "farligt" og forurenat vandløb. I dag er Harrestrup Å flere steder omgivet af meget uplejede naturarealer, hegn langs åen og primært tilgængelig fra Københavns Kommunes østlige side af åen.

Harrestrup Å var før reguleringen et farligt, mange meter bredt åløb med kraftig strøm. Det er imidlertid et vandløb med en kulturhistorie tilbage til oldtiden, som venter på at udnyttes på tværs af sit rekreative og kulturelle potentiale.

Rammeområder

1A3 Hvidovrevej/Landlystvej
1B4 Hvidovrevej/Holmelundsvej
1B9 Holmelundsvej 1-13
1B11 Landlystvej 32
1B13 Landlystvej 30
1B15 Hvidovrevej/Åstrupgårdsvej
1B26 Hvidovre Allé/Hvidovregade
1B45 Holmelundsvej 4-26
1B46 Åstrupgårdkvarteret
1C2 Hvidovre C
1E3 Landlystvej Nord

Risbjerg

Bredalsparken

Kvarterbeskrivelsen

Bredalsparken er en parkbebyggelse med butikstov opført mellem 1949-1959 beliggende mellem Hvidovrevej og Arnold Nielsens Boulevard. Arkitekt Svend Eske Kristensen tegnede Hvidovres hypermoderne almennyttige boligbyggeri Bredalsparken (1949-1959). Boligbyggeriet blev projekteret i samarbejde med Hvidovres Almennyttige Boligselskab, et datterselskab til Dansk Almennyttigt Boligselskab.

Selvom Bredalsparken refererer til 1950'ernes velfærdsdrømme rummer kvarteret også spor af Hvidovres landbrugshistorie, nemlig den selvejende institution Hvidborg - et tidligere landsted for den kendte restauratør Lorry Feilberg fra Frederiksberg.

De bærende fortællinger

Bredalsparken er en af de ypperste parkbebyggelser i Danmark og udtrykker meget klart 1950'ernes drøm om "det gode liv i forstaden". Bredalsparken i Hvidovre afspejler den socialdemokratiske boligbevægelses drøm om at demokratisere adgangen til smukke, sunde og gode boliger.

Med inspiration fra Århus Universitetspark og Dronningegården i København videreførte Svend Eske Kristensen i Bredalsparken brugen af gule, håndstrøgne mursten og forbrændte tagsten. Selvom arkitekturen udtrykker kvalitet og tradition, vidner planen om yderst moderne demokratiske boligidealer. Svend Eske Kristensen lod lyset være afgørende for de relativt små bygningskroppes placering – og fulgte således funktionalismens boligideal om lys og luft mellem husene. Han lavede en bebyggelsesplan i parklignende omgivelser med bløde, landskabelige niveauforskelle. Havearkitekt Axel Andersen stod bag udførelsen af de gennemtænkte, harmoniske haverum.

Bredalsparken er opført på Bredalsgårdens jord. Blandt gårdens ejere var Johan Vilhelm de Neergaard, der har lagt navn til én af bebyggelsens veje, Neergaards Allé.

Den spæde begyndelse på industrialiseringen af boligbyggeriet i Danmark findes også i Bredalsparken med præfabrikerede, hvide altanbrystninger og trappeløb. I facaden ses enkelte steder en milepæl i historien om dansk byggeindustri – arkitekten har nemlig ved hver etageadskillelse fremtrukket en gul mursten, som markerer indførelsen af standardetagehøjden på 280 cm i dansk boligbyggeri.

Danmarks ældste, fungerende butikstov ligger også i Bredalsparken, et unikt historisk miljø, som er meget sårbart overfor ændringer i detailhandelsstrukturen, og derfor kræver særlig hensyntagen i planlægningen.

I øvrigt udpeges Bredalsparken i sektorplanmaterialet fra Regionplan 2005 som et større område af kulturhistorisk interesse efter år 1855. Kommunen betragter Bredalsparken som et kommunalt kulturmiljø hvor parklandskab, bygninger og butikstov indgår i en sammenhængende bymæssig kvalitet.

Bevarings- og udviklingsstrategi

En udviklingsstrategi for kvarteret er at udnytte parkbebyggelsens oprindelige udgangspunkt ved at redefinere og opdatere de rekreative muligheder her. Ved at åbne Bredalsparken gennem en omdannelse af området omkring det meget lukkede Hvidborg, kan der etableres et

grønt/blåt område – eksempelvis med sø, kælkebakke eller boldbane og dermed skabe et oplevelseslandskab med plads til rekreative aktiviteter.

En anden strategi er at fastholde Bredalsparken som et attraktivt boligområde. Et afgørende forhold er, at lejlighederne ikke har fulgt det voksende krav til plads og komfort, og dette kan betyde, at de yngre familier fravælger parkbebyggelsen som et positivt boligvalg. For Bredalsparken kunne det være en udviklingsmulighed at etablere rammer, der sørger for, at lejlighederne fortsat er tidssvarende, og dermed attraktive for de børnefamilier, der i sin tid udgjorde Bredalsparkens primære beboere og den middelklasse, som oprindeligt var en del af målgruppen.

Rammeområder

2B7 Bredalsparken

2B9 Claus Petersens Allé/Neergårds Allé

2B13 Ældreboliger Bredalsparken

2C3 Bredalsparken

2D12 Hvidborg

Grenhusene

Kvarterbeskrivelsen

Grenhusene er arkitekten Svend Eske Kristensens eksperimentelle boligbyggeri fra 1957-58 opført for Dansk Almennyttigt Boligselskab. Kvarteret består af 158 tæt/lave huse i en parkbebyggelse udformet efter atriumprincippet med lukkede gårdhaver. Bygget i beton ligger Grenhusene som en byggeteknisk forlængelse af nabobebyggelsen Bredalsparken umiddelbart vest for Arnold Nielsens Boulevard. Der er differentieret mellem veje for gående og bilveje, hvor af sidstnævnte er udformet som et dybt U i bebyggelsesplanen.

Brugen af beton som facademateriale var et nyt fænomen i 1950'erne ligesom gårdhavehuse eller atriumgårde var en helt ny boligtype, som Svend Eske Kristensen hentede inspiration til i den gamle fiskerby Dragør. Den tætte bebyggelse består på samme måde som i Dragør af smalle gyder – gangstier - der fører ind til boligernes hoveddøre. Grenhusene har fået sit særprægede navn, fordi husene er placeret som blade på grene, hvor adgang og forsyning til de enkelte huse løber langs grenene. De tværgående "grene" er anlagt som pergolaer med henblik på at fremme et lyst, hyggeligt og imødekommende miljø. Pergolaerne kan samtidig udnyttes til at etablere et levende tag over stisystemet. Grenhusene er som Bredalsparken en grøn bebyggelsesplan med grønne mellemarealer.

Grenhusene er projekteret allerede i 1953 som Danmarks tidligste tæt/lave boligbyggeri.

De bærende fortællinger

I midten af 1950'erne stimulerede staten det ekspanderende og eksperimenterende boligbyggeri under indtryk af den fortsat store bolignød. Arkitekt Svend Eske Kristensens udviklingsarbejde for de almennyttige boligselskaber var i denne henseende et samfundspolitisk udviklingsprojekt. Grenhusene udtrykker denne historie som en bygningsarv på nationalt værdigt niveau både i kraft af byggeteknologien og arkitekturen.

Grenhusene vidner om 1950'ernes forsøg på at konstruere nye boligformer. Byggeriet blev lanceret som en række grenhuse-kolonier med åbne dagligstuer og vidtstrakt brug af standardelementer. Formålet med den udprægede standardisering og anvendelsen af præfabrikerede elementer var at forene de intime og private elementer ved enfamiliehuse og de økonomiske fordele ved lejligheder. Med de standardfabrikerede og let udskiftelige rumadskillelser blev der ligeledes opnået en stor fleksibilitet i forhold til ændrede

rumfordelingsbehov. Grenhusene er altså kendetegnet ved vidtgående eksperimenter med rationelle metoder - helt ned til indretning af køkkenskabe. I denne forstand fremstår Grenhusene som et klassisk eksempel på, hvordan funktionalismen i arkitekturen ikke kun var et æstetisk statement, men også en økonomisk rationalisering.

Grenhusene placerer sig dermed som en del af Danmarkshistorien, hvor boformer som række-, kæde og atriumhuse var under afprøvning og definition. Grenhusene er på trods af de skarpt afgrænsede private haverum knyttet sammen af den tætte bebyggelse og en række fællesfaciliteter. Grenhusene kan ses som et tillæg til samtidens krav om gode og sunde boliger - nemlig ønsket om privatliv, have og fred. For at overholde en overkommelig leje blev alt opført hurtigt, standardiseret og billigt.

Bevarings- og udviklingsstrategi

På baggrund af Grenhusenes særlige kulturhistoriske værdi som et kommunalt udpeget kulturmiljø bør der udarbejdes en bevarende lokalplan. Grenhusene påkalder sig interesse som vel Danmarks ældste tæt-lave plan og som et byggeri, hvor bevaringen af de grundlæggende ideer kan sikres gennem moderniseringer, hvor bæredygtighed er nutidens parallelfortælling til opførelsestidspunktets fortælling om rationalitet.

Et udviklingstiltag kunne være, at der ved lokalplanlægningen i samspil med boligforeningen formuleres en kulturel bæredygtig plan, der samtidig tager højde for en analyse af eksempelvis klima- og miljømæssige hensyn ved brug af den aktuelle viden indenfor atriumhustyper i beton.

Rammeområder

2B22 Grenhusene

Hvidovre Bymidte

Kvarterbeskrivelse

Kvarteret afgrænses i nord af Høvedstensvej mod Lejerbos bygningskompleks, Hvidovrevej og skellet mellem Risbjerggård og de nord for liggende etageejendomme. I vest af Claus Petersens Allé, mod syd af skellet mellem Medborgerhuset og etageejendommene langs Hvidovrevej og Risbjerggårds Allé samt mod øst af matrikelgrænsen mellem Risbjerggård og det tilstødende villakvarter.

Hvidovre Bymidte rummer Hvidovres politiske og administrative centrum. Her ligger blandt andet Hvidovre Rådhus fra 1955, tegnet af arkitekt Helge Schiønneman. Rådhuset er senere tilføjet flere nye fløje samt et senere dominerende indgangsparti. Bibliotek og Medborgerhus fra 1972-74, et Sundhedshus (oprindeligt opført som sygekasse 1958-59) samt det tidligere posthus, der afventer kommunal ibrugtagning.

Hvidovre Bymidtes del, der ligger øst for Hvidovrevej, domineres af forsamlingshuset Risbjerggård, som ligger i fortovs bagkant. Risbjerggård består af den oprindelige landbrugsejendoms senere let ombyggede stuehus fra 1878 samt den store teatersal med verandasal og keglebane i kælderen tilføjet i 1930'erne og 1940'erne. Et énfamiliehus fra 1930'erne syd for stuehuset er besluttet nedrevet.

Yderligere rummer Hvidovre Bymidte flere større parkeringsarealer og parkanlæg. Kendetegnende for samtlige bygninger og arealer er, at de er kommunalt ejede.

De bærende fortællinger

Hvidovres 'bymidte' opstod i kølvandet på kommunens køb af Høvedstengården i 1930-erne. Det blev anledning til en funktionsforskydning fra det gamle centrum omkring landsbyen to kilometer mod nord. Med opførelsen af biblioteksbygning i 1936 og den nye rådhusbygning i 1955 blev matriklens betydning koblet sammen med væksten af velfærdsamfundet, og opførelsen af en sygekassebygning og postkontor i 1958-59 understregede yderligere sammenhængen med en samfundsudvikling, hvor den offentlige sektor var en primær drivkraft i formningen af forstaden. Bymidtefunktionerne bestod alene af offentlige tilbud, idet lokaliseringen af detailhandlen forblev uberørt af denne udvikling.

Kvarteret øst for Hvidovrevej bærer en grundlæggende anderledes fortælling end vestdelen. Risbjerggårds jorder er blevet til den øst for liggende Risbjerggårds Villaby, og gårdens bygninger matcher kvarteret i skala. Den østlige del af kvarteret bærer en historie om forstadsudvikling i mellemkrigstiden, om privat initiativ og om offentligt forstadsliv før velfærdsamfundet.

'Hvidovre Bymidte' rummer det private og det offentlige, det førmoderne og det moderne, og det rummer den store og den lille skala.

Udviklings- og bevaringsstrategi

Bymidten har to attraktionselementer. For det første kan den være holdepunkt for den fysiske dimension af den lokale identitet. For det andet kan den tilføre forstadskulturen nogle ønskede urbane kvaliteter og bidrage til at fastholde borgerne i forstaden.

Det ambitiøse mål er at udnytte kvarterets potentiale til at fastholde de ovenfor beskrevne fortællinger og værdier samtidig med, at der tilføres forstaden endnu et tidslag, som kompletterer tidsdybden. Og det skal ske under en forståelse af kvaliteten i konflikten mellem vestsidens velordnede modernistiske reaktion på østsidens villakvarters selvgroede æstetik og lille skala.

Rammeområder

2C2 Hvidovre Bymidte

Hvidovre Hospital

Kvarterbeskrivelsen

Københavns Kommunes Hvidovre Hospital er indviet 26. marts 1976 og er uden sammenligning Hvidovres største bygningsværk, der udfylder ca. 24 hektar land syd for Holbækmotorvejen op mod Avedøre Havnevej. Hvidovre Hospital er også kommunens største arbejdsplads og tillige som universitetshospital en stor uddannelsesinstitution. På hospitalsgrunden er der gjort plads til fremtidige udvidelser på arealet vest for de nuværende bygninger.

Byggeriets arkitekt E. Hartvig Rasmussen har skabt behagelige, lyse og frodige rammer omkring hurtig rekonvalescens af patienter. Med en udpræget brug af grønne elementer mellem og ovenpå bygningerne er den tæt-lave bygningsmasses kvaliteter udnyttet til at udvikle et avanceret parkanlæg med niveauforskelle. Hospitalets arkitektur er med funktionalistisk arkitekturideal opført i beton, der ved byggeriets færdiggørelse fremstod med lyse betonfacader brudt af smalle glasvinduespartier i stålrammer. Hovedindgangen blev bygget i stål med store glasfacader i to planer. Siden er betonen grånet let.

Hospitalets plan er bygget over en symmetrisk figur bestående af fire pavilloner forbundet af en tværgående vandregang på 400 meter. Hvidovre Hospitals forskellige afdelinger er

funktionelt opdelt i bl.a. kirurgi, sengeafsnit, sygeplejeskole, specialafdelinger. Bygningens indre var ved indvielsen hypermoderne med brug af pavilloner og vandregange i et minimalistisk udtryk med blandt andet glasplader som vægge og spinkle trapper. Ideen med de fire separerede sengehuse var at sikre en mere intim og menneskelig atmosfære. Hvert sengehuse rummer sengeafsnit på 1. og 2. sal og har tilsammen 1200 sengepladser, mens behandlingsafsnittene ligger i stueetagen. Sidenhen er der etableret kontorer mv. i en ny 3. etage på alle fire sengehuse. I hospitalets kælder blev der etableret parkeringspladser, en rationel løsning der afkortede patienternes vej til behandling og gæsternes ved besøg.

De bærende fortællinger

Hvidovre Hospital er tredje skud på stammen af Københavns Kommunes "moderne" hospitaler, hvor Kommunehospitalet på Øster Farimagsgade og Bispebjerg Hospital udgør de to første. Hvidovre Hospital blev bygget til at kunne varetage konsekvenserne af den videnskabelige og teknologiske udvikling indenfor de medicinske specialer. At Hvidovre Hospital blev opført som et lavt byggeri dækkende et stort areal kan ses som en humanisering af det industrialiserede byggeri, da planen indeholdt et rekreativt grønt parkanlæg. Det flade hospital kunne udover et hensyn til funktionaliteten mellem de forskellige rums anvendelser også lade udsigten til og den nemme adgang til de grønne, rekreative rum indgå som element i patienternes pleje.

Når hospitalet blev opført i Hvidovre skyldes det pladsmangel i Københavns Kommune. Københavns Kommune var tidligt opmærksom på problemet, og som konsekvens opkøbte man jord i Hvidovre fra begyndelsen af 1930'erne. Placeringen i det fjerne Hvidovre handlede også om Københavns Kommunes forventninger om fremtidig indlemmelse af de omkringliggende forstadskommuner. Den decentrale placering af Hvidovre Hospital i forhold til København er i tråd med opførelsen af de to tidligere kommunehospitaler, som begge blev anlagt på kanten af byen. Placeringen af hospitalet i Københavns forstad er derfor også et udtryk for byens historiske udvikling.

Hvidovre Hospital er iblandt Kulturarvsstyrelsens nationale formidlingsindsats "1001 Danmarksfortællinger".

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for Hvidovre Hospital.

Rammeområder

2B10 Hvidovre Hospitals Kollegium
1D1 Hvidovre Hospital

Høvedstensgrunden

Kvarterbeskrivelsen

Høvedstensgrunden mellem Claus Petersens Allé og Avedøre Havnevej og mellem Høvedstensvej og Biblioteksvej er et meget funktionsblandet kvarter. Det rummer offentlige funktioner som vandværk, kommunal materielgård, administration, skole og teater, men samtidig findes her blandede bygningstyper som erhvervsejendomme, almennyttige boliger og rækkehuse.

Omkring halvdelen af Høvedstensgrunden består af lave erhvervsejendomme, lager og enkelte produktionsfaciliteter. Området er udlagt som erhvervsområde i 1930'erne og fremstår i dag meget spraglet, hvor alt fra moderne tankstationer til gamle udvendige kraner og maskiner giver et varieret præg.

Kvarteret huser Gungehuskolen (1964), som er en diskret lav bygning i gule teglsten med kobbertag tegnet af Hans Wilhardt. Skolens indgangsparti er trukket tilbage fra Høvedstensvej og er diskret udsmykket med et simpelt teglstensmønster og en smedejerns model af Solvognen. Syd for skolen ligger HBC-hallen, en badmintonhal fra 1950'erne, opført på privat initiativ og købt af kommunen i 2009.

Langs Sognegårds Allé er området præget af almennyttigt boligbyggeri fra de tidlige 1950'ere. De to parkbebyggelser Høvedstensparken (Hvidovre socialfilantropiske Boligselskab) og bebyggelsen Bag Rådhuset ligger på henholdsvis vest- og østsiden af alléen. Høvedstensparken er opført i 1950 og består af seks blokke med 80 lejligheder. Byggeriet er utraditionelt med den bærende betonkonstruktion synlig som dekorativ ramme. Hver blok i Høvedstensparken består af to sammenbyggede huse på to etager med indbyggede butikslokaler i de sydligste blokke.

Boligbebyggelsen 'Bag Rådhuset' består af seks fritliggende blokke på fire etager hver med altaner mod vest. Parken er tegnet af arkitekten Hans Wilhardt og er et velfærdsbyggeri i fin harmoni med den brede Sognegårds Allé. Af særlige detaljer kan nævnes indgangspartierne, der fører ind i bygningerne under stueplan og bidrager til et tidstypisk udtryk.

På Biblioteksvej ligger en gruppe gedigne række- og kædehuse opført i 1940'erne.

De bærende fortællinger

I området Høvedstensgrunden krydser mange fortællinger hinanden, men det er først og fremmest de mange forskellige funktioner, der præger kvarteret med et udtryk af fravær af overordnet planlægning. Det kan ikke mindst aflæses af kvarterets skolelokalisering mellem kirkegård og erhvervsområde. Kvarteret kaster lys over betingelserne for forstadsudviklingen, før planlægning blev fundament for udvikling.

Det offentliges præg på kvarteret hænger sammen med historien bag nabokvarteret 'Hvidovre Bymidte', hvor bl.a. rådhus og hovedbibliotek blev placeret.

Beboelsesområdet omkring Sognegårds Allé hænger sammen med den tidstypiske velfærdshistorie, hvor gode og sunde boliger skulle være tilgængelige for alle.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for Høvedstensgrunden, men kvarteret lægger op til en videreudvikling af multifunktionaliteten i retning af yderligere funktionsintegrering i pagt med nutidens idealer.

Rammeområder

2A1 Biblioteksvej Vest
2A2 Høvedstensvej/Arnold Nielsens Boulevard
2B5 Sognegårds Allé 2-38
2B14 Bag Rådhuset
2B23 Biblioteksvej Øst
2D9 Gungehuskolen
2D15 Materielgården
2E4 Gungevej
2E5 Arnold Nielsens Boulevard
2F2 Gungevej 4-8
2T2 Claus Petersens Allé

Industriområde ved Arnold Nielsens Boulevard

Kvarterbeskrivelsen

Industrikvarteret på hjørnet mellem Arnold Nielsens Boulevard, Grenhusene og Avedøre Havnevej har karakter af et restområde, der opstod med opførelsen af Grenhusene, hvis grund ellers forbandt dette kvarter med erhvervsområdet længere oppe ad Arnold Nielsens Boulevard. Kvarterets anvendelsesmuligheder er i dag underlagt bestemmelser for lettere industri, erhvervs-, værksteds- og lagervirksomhed. I den nordligste del af kvarteret ligger en stor transformerstation.

Tværs gennem kvarteret løber Arnold Nielsens Boulevard, hvis sydligste del først blev ført igennem til Brostykkevej sidst i 1950'erne til en samlet vejføring, der var den første store moderne "forstadsvej" i Hvidovre, som ikke forholdt sig til eksisterende enkeltejendomme eller ejendomsskel. Vejen er opkaldt efter Arnold Nielsen, den såkaldte "sognekonge" i Hvidovre, der var formand for Dansk Formerforbund i perioden mellem 1901-1934. I sin embedstid som formand for sognerådet i perioden 1929-1942 stod han bag opførelsen af en stor del af Hvidovres offentlige byggeri som skoler, biblioteker og tekniske anlæg.

De bærende fortællinger

Siden slutningen af 1940'erne har et lille område med udkørsel til Brostykkevej været bebygget med murstensbyggeri tiltænkt fabriks- og værkstedsanvendelse, og undervejs har områdets ældste bygninger blandt andet været anvendt til metalstøberi, plastikproduktion og sprøjtemaleri. I 1990'erne har de fleste af kvarterets bygninger undergået større renoveringer. Den sidste rest af oprindelig industrihistorie er mest synlig på Arnold Nielsens Boulevard 128, som har væsentlige kulturarvskvaliteter.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

2E3 Arnold Nielsens Boulevard/Avedøre Havnevej
2T1 Arnold Nielsens Boulevard 112

Lejerbo, Spurvegård og Rosenhøj

Kvarterbeskrivelsen

Det store kvarter mellem Holbækmotorvejen og Høvedstensvej fordelt på begge sider af Hvidovrevej rummer tre almennyttige bebyggelser, Lejerbo, Spurvegård og Rosenhøj. Det er en koncentration af blokbebyggelser i grønne parkanlæg, som har som fællestræk, at de alle er etagebebyggelser fra midten af det 20. århundrede, men dernæst er vidt forskellige i teknologi, plan og arkitektonisk udtryk.

På de store arealer langs Arnold Nielsens Boulevard, Hvidovrevej og Spurvehøjvej ligger Lejerbo afd. 2 fra 1940'erne og afd. 44 fra 1950'erne – begge i tegl, men bygningerne ud til Hvidovrevej har pudsede facader, da de er opført af sten fra nedrivninger i København. Lejerbo afd. 2 er boligselskabets første bebyggelse i Hvidovre. Afdeling 2 er solidt og klassisk efterkrigsbyggeri, hvor blokkene mod Hvidovrevej med deres retvinklede plan endnu forholder sig til vejen. I 1990'erne fik bygningerne en ekstra boligetage i tagetagen.

Arealudformningen mellem blokkene varierer meget, men anlæggene påberåber sig ikke en særlig holdning til de landskabelige værdier. De to boligafdelinger strækker sig over et stort område, men fremstår ikke som en samlet parkbebyggelse pga. de store færdselsårer, der

deler området op. Foruden de almennyttige bebyggelser rummer kvarteret Lejerbos to små integrerede butikstorve, Sønderkærskolen fra 1924 i klassicistisk tradition og Hvidovres venskabsplads – Rydultowy Plac.

Øst for Hvidovrevej, umiddelbart syd for motorvejen, ligger Spurvegården fra 1950-51. I Spurvegården ligger de 15 boligblokke tæt, og området har et meget beskyttet og intimt miljø med stier og mange rekreative rum. Spurvegården er traditionelt velfærdsbyggeri fra efterkrigstiden med indmurede altaner, helvalmede tegltage og diskret udsmykkede gavle med mønster i gule og røde mursten. Spurvegården er opført med et centralt butikstorv, der før anlægget af motorvejen i 1960'erne havde gode tilkøbsmuligheder. I dag ligger der stadig en række butikker, bl.a. kiosk, pub og solcenter, men alle har meget lokal karakter og indgår ikke som en integreret del af Hvidovrevejs detailhandel.

Overfor Spurvegården mellem Hvidovre Hospital og Hvidovrevej ligger et montagebyggeri fra begyndelsen af 1960'erne, Rosenhøj. Bebyggelsen er opført som elementbyggeri med brug af præfabrikerede betonelementer med farvede facadeplader. Blokkene er udlagt i mekaniske retvinklede formationer med indre parkering og legearealer. De 13 blokke har siden fået et ansigtsløft med ny facadebeklædning i rødbrune facadetegl og hvide kontraster samt lukkede altaner. Ege volden i Avedøre bydel er opført efter samme koncept - dog kun i tre etager.

De bærende fortællinger

Den høje koncentration af almennyttigt boligbyggeri i kvarteret repræsenterer fortællingen om den almennyttige boligforms voldsomme vækst i forstæderne midt i forrige århundrede. Kvarteret er præget af Lejerbos stærke tilstedeværelse i Hvidovre med mere end 1600 lejligheder. De forskellige afdelinger afspejler Lejerbos udvikling fra den tidlige efterkrigstid over 1950'ernes konsolidering og 1960'ernes byggeboom. På et af områderne, hvor de mange lejeboliger skød op på tidligere fritids- og kolonihavehuse.

Lejerbos boligprojekter markerer også Hvidovres overgang fra fritidsby til ambitiøs velfærdsby. I dag er både ejer- og lejerbevægelsen stærkt repræsenteret i byen og udgør Hvidovres del af de to stærkeste helhedsfortællinger om efterkrigstidens Danmark. Bebyggelserne er alle kendetegnet ved, at sociale funktioner spiller en stor rolle i forstadsudviklingen, hvor der alle steder indgår fællesfaciliteter som vaskeri, selskabslokaler og institutioner som centrale elementer. På denne måde blev der i hver bebyggelsesplan etableret et lille bysamfund i byen.

I Lejerbo integreres fælleslokalerne med varmecentralen, der i dag er ude af funktion. Bygningen er udpeget som bevaringsværdig.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Parallelt med Arnold Nielsens Boulevard løber Stadsrenden i nedgravede rør. Stadsrenden var tidligere åben og er markeret med en bevaret lille bro i dag. En delvis genåbning af Stadsrenden vil tilføre kvarteret flere kvaliteter – i forhold til den rekreative og klimamæssige værdi, da den eksempelvis kan indgå som led i en strategi for forsinkelse af regnvand i forbindelse med kraftige regnskyl.

Rammeområder

2B1 Rosenhøj
2B3 Kettegård Allé 51-51A
2B4 Arnold Nielsens Boulevard/Spurvehøjvej
2B11 Sønderkærgården
2B21 Oppegårdsvej/Tvingsager
2B41 Tusbyvej
2D2 Kettegård Allé 67-69
2D3 Spurvehøjvej 30
2D5 Sønderkærskolen

Phønixhusene

Kvarterbeskrivelsen

Phønixhusene ligger på Brostykkevej, der hvor den løber på tværs af Antvorskovvej og Avedøre Havnevej. De svenskinspirerede, farverige parcelhuse beklædt med brædevægge og stejle saddeltage blev bygget til gavn for mindrebemidlede familier i begyndelsen af 1920'erne. Iblandt kvarterets bygninger findes også andre typer parcelhuse, men Phønixhusene er dominerende langs gadens forløb.

De bærende fortællinger

Phønixhusene er et af landets få resterende eksempler på eksperimentel standardisering af boligbyggeriet i mellemkrigstiden. Phønixhusene er et velfærdshistorisk eksempel på udviklingen af standardiseringen af typehuset i Danmark. Hvor der tidligere kun var taget initiativer til udviklingen fra arbejderbevægelsens mindre byggeforeningers hånd, var staten og entreprenørvirksomhed i mellemkrigstiden gået aktivt ind i udviklingen af parcelhusplaner for de mindrebemidlede familier.

Som led i bekæmpelsen af bolig manglen udskrev Indenrigsministeriet en arkitektkonkurrence, som Phønixhusene med arkitekten Henning Hansen vandt. Bag projekteringen af Phønixhusene stod spekulationsselskabet A/S Hvidovre Udstykningsselskab - senere Aktieselskabet Haveboliger.

De første ti Phønixhuse stod færdigbygget i 1924 og blev brugt som prøvehuse og kampagnefremstød til promovning af de fremtidige planer om en havebyplan. På Bredegårdens jorder var det tanken at bygge 900 træhuse til de mange boligtrængende i København. Bolignøden var så enorm i mellemkrigstiden, at Indenrigsministeriet tog initiativ til en overordnet bolig- og byggepolitik, deriblandt muligheden for statsstøttede lån fra Statsboligfonden. Planen blev, trods de fordelagtige lånemuligheder, aldrig gennemført på grund af kautionsvanskeligheder, og derfor blev der kun opført 60 Phønixhuse.

Arkitekten Henning Hansen stod bag nytænkningen af seriefremstillingen af boligbyggeriet med Phønixhusene, som blev hjulpet godt på vej af det billige valg af materialer. Byggeriet blev modtaget meget kritisk i pressen, og flere arkitekter hånedes Henning Hansen for hans opgør med det individuelle arkitektoniske særpræg.

Phønixhusene fik ligeledes en bebyggelsesplan, der i dag på grund af tilbygninger kan være svær at få øje på. Bygningerne ligger placeret parvist forskudt, så byggelinjeafstanden til skellet ved hver anden parcel giver nogle større eller mindre forhaver. Flere huse er beklædt med murstensfacader ligesom Phønixhuset enkelte steder er helt fjernet. Parcelhuskvarteret rummer fortsat en særegen homogen udtryksform, der samtidig er et ganske godt eksempel på, hvad det standardiserede udgangspunkt kan betyde for udviklingen af et organisk og varieret boligområde.

På Ketiltorps Allé og Antvorskovvej ligger ti andre Phønixhuse, som er skalmurede og ikke længere genkendelige. Af denne årsag indgår de ikke i kvarterafgrænsningen.

Området er delt af Brostykkevej, der er et bredt vejstykke og et bindeled mellem Hvidovrevej og Avedøre Havnevej. Brostykkevej blev med bilismens fremme i 1950'erne til en mere befærdet vej end antaget da vejen blev etableret. Det betød en ekspropriering af en del af grundarealerne langs vejen, der som en af kommunens hovedfærdselsårer er mere befærdet end en almindelig villavej.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er vedtaget en bevarende lokalplan med Phønixhusene, der skal sikre fastholdelsen det industri- og socialhistoriske bymiljø.

En ombygning af Brostykkevej på strækningen gennem Phønixhusene kunne medvirke til, at der bliver en bedre visuel sammenhæng mellem Phønixhusene og vejens fysiske udtryk og dermed understøtte kvarterets sammenhængende bymiljø. Det kan ske gennem en bevidst placering af beplantning, parkeringspladser mv. ud fra rytme i husenes bebyggelsesstruktur.

Rammeområder

2B42 Phønixhusene

Risbjerg Kirkegård

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Risbjerg Kirkegård ligger øst for Avedøre Havnevej og nord for Høvedstensvej. Kvarteret er udlagt til kirkegård, men en del af arealerne er udlejet til haveforeningen Svarø.

Kirkegården består af to afdelinger - den ældste fra 1958-1965 og en nyere fra 1996.

Haveforeningen Svarøs Minde blev stiftet i 1955 med en oprindelig lejekontrakt på 25 år med efterfølgende forlængelser. De enkelte haveparceller er på ca. 400 m² og anlagt langs et gangsystem med ensrettet færdsel. Udvidelsen af kirkegården i 1996 førte til nedlæggelse af et antal kolonihaver. De resterende er ikke-varige haver jævnfør kolonihaveloven.

Kombinationen af kirkegård og haveforening giver hele kvarteret et distinkt grønt og frodigt præg. De to funktioner er adskilt af hække, men leverer synergi til den grønne kvalitet. Anvendelsen af de udlagte områder til midlertidige kolonihaver bidrager til kommunens rekreative kvaliteter, men den latente konflikt omkring kirkegårdsudvidelser illustrer også problemstillingerne ved midlertidig udlejning.

Den ældste del af Risbjerg Kirkegård er i sin plan udtryk for industrisamfundets behov og idealer. Kirkegården er tegnet af landskabsarkitekt Eywin Langkilde og kirkegårdsbygningerne af arkitekt Helge Schønnemann, der også er kendt fra Hvidovre Rådhus og Risbjerg Kirke.

Med inspiration fra den modernistiske tradition blev Risbjerg Kirkegård anlagt ud fra en geometrisk funktionsæstetik. Selve kirkegården består af fire kvadratiske gravrum i et velordnet og symmetrisk parkanlæg med brede alleer beplantet med platantræer. De dobbelt anlagte platanesplanader på begge sider af alleerne giver et stemningsfyldt og roligt indtryk og er den diskrete kirkegårds særkende.

Udvidelsen fra 1990'erne er tegnet af landskabsarkitekt Charlotte Skibsted og er et arkitektonisk brud med dels den traditionelle landsbykirkegård dels med Risbjerg Kirkegårds modernistiske plan. Skibsteds udvidelse er udpræget postmoderne med anvendelse af forskellige landskabstyper, der både har træk af park, landskabshave og skov. I modsætning til det stramme rationelle snit i den oprindelige kirkegård, bærer den nye i langt højere grad præg af et oplevelseslandskab, hvor den besøgende føres gennem forskellige naturmiljøer. Med udvidelsen træder det kunstige landskab og udsmykningen klart frem og bliver en markant del af besøget på kirkegården.

De bærende fortællinger

Kirkegårdene repræsenterer et udtryk for forskellige faser i Hvidovres by- og samfundsudvikling. Kommunens ældste kirkegård ved Hvidovre Kirke er billedet på det traditionelle landsbysamfund, Risbjerg Kirkegårds oprindelige del er anlagt efter industrisamfundets rationaler, mens udvidelsen af Risbjerg Kirkegård i 1990'erne repræsenterer det stærkt individualiserede og multifunktionelle samfund. Hvidovres kirkegårde rummer altså tre klart forskellige kulturlandskaber, som bidrager til fortællingen om Hvidovres udvikling, om skiftende samfundssyn og om syn på landskabet, der bryder med oplevelsen af det enkelte steds særlige historiske forudsætninger.

Kirkegårde og kirkegårdsarkitektur rummer klare udsagn om skiftende samfundsopfattelser, og har derfor et stærkt fortællepotentiale. Særligt er den ældste del af Risbjerg Kirkegård i tråd med Hvidovres efterkrigstidsudvikling og dermed med byens stærkeste fortælling. Kirkegårdsudvidelsen fra 1990'erne er tilsvarende et billede på den samfundsforandring, der er indtrådt efter velfærdssamfundets etableringsfase i 1950'erne og 1960'erne. Kirkegården kan derfor med fordel indtænkes i byens formidling af velfærdssamfundets udvikling og historie.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret bevarings- eller udviklingsstrategier for kvarteret.

Rammeområder

2D4 Risbjerg Kirkegård

Risbjergkvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Det store parcelhuskvarter mellem Harrestrup Å, Holbækmotorvejen, Hvidovrevej og Gammel Køge Landevej har en forhistorie som et dansk Klondike. Her blev de flade marker udstykket til sommerhusparceller fra 1912. Det store sammenhængende parcelhuskvarter fremtræder med et overvejende regelmæssigt vejnet, som afspejler landbrugssamfundets ejerforhold og viser, at der ikke eksisterede en overordnet udstykningsplan.

Kvarterets tæppe af parceller på 600-900 m² brydes kun få steder af institutioner som skole, plejehjem og daginstitutioner. Deres placering skyldes alene, at enkelte mindre gartnerier overlevede udstykningsbølgen og kunne lægge jord til de offentlige institutioner, som ikke tidligere var sikret i byplanlægningen.

Parcelhusene og de få villaer i Risbjergkvarteret viser en tidsmæssig spredning fra omkring 1918 til nu. Den glidende overgang fra sommerhusområde til helårskvarter har sikret en ekstrem variation i husenes arkitektoniske udtryksform, og indbyggernes sociale historie har forsynet mange huse med komplicerede bygningshistorier. Kvarteret kan som kommunens øvrige, ældre parcelhuskvarterer siges at rumme en karakteristisk byggeskik, hvor parcelhusene er formet under indtrykket af skiftende tiders økonomiske og sociale muligheder og blev til lokal byggestil.

Byvæksten foregik spontant, og fraværet af byplanlægning kan følges fra kommune- og kvarterniveau helt ned på de enkelte huse. Selvbyggerånden har fra de første lysthuse til i dag sat sit særlige præg på kvarteret, hvor mangfoldigheden i materialer, stilarter og udbygninger gør en tur igennem kvarteret til en farverig og overraskende oplevelse.

I dag forbindes kvarteret kun med beboelse, men fra første færd var kvarteret fyldt med små virksomheder og butikker i kældre og baghaver. Samtidig var haven en væsentlig produktionsressource for familierne. Efterkrigstidens velstandsstigning ændrede områdets

karakter, boligstandarden blev forbedret, uisolerede huse af pap og træ blev erstattet med blandt andet tegl og termoruder samtidig med at butikker og virksomheder forsvandt.

De allersidste sommerhuse forsvandt i 1990'erne, og i det efterfølgende årti, er stadig flere unikke småhuse blevet revet ned til fordel for nybyggede typehuse.

Kvarterets navngiver, Risbjerggård, ligger ud til Hvidovrevej og indgår i kvarteret Hvidovre Bymidte.

På Risbjerggårds Allé findes en rotunde ved foden af Vigerslevparken. Den er næsten ikke til at se i dag, men da kvarteret blev udstykket, og vejføringen fandt sted omkring 1918, havde man en drøm om en opkobling til sporvognsnettet i København. Rotunden blev siden kvarterets samlingssted, det var her grundejerforeningen i mange år benyttede som flagplads.

Foruden parcelhuse finder man i Risbjergkvarteret enkelte rækkehusbebyggelser fra 1950'erne og 1960'erne, ligesom Risbjergskolen blev opført i begyndelsen 1950'erne på en tidligere gartnerigrund. Skolen blev tegnet af arkitekt Hans Wilhardt, som også stod bag Gungehuskolen og Præstemoseskolen. Kommunens ældste (aldersomshjem) plejehjem – Krogstenshave blev færdigbygget i 1960 på en overlevende gartnerigrund, et byggeri der blev tænkt i samspil med rækkehusbebyggelsen på Krogstens Allé.

Mod syd i kvarteret stritter Hvidovres gamle vartegn, vandtårnet fra 1937, op og fortæller om den bymæssighed, der i 1930-erne sikrede Hvidovre moderniteter som trykvand, kloakker og belagte veje.

Kvarteret rummer en rigdom af kirker med Baptistkirken på Hvidovrevej fra 1930'erne som den ældste. Næsten samtidige er arkitekt Helge Schønnemanns Risbjerg Kirke i Kirkegade og arkitekt von Spreckelsens katolske Skt. Nikolaj ved Strøbyvej fra 1959 og endelig ligger den kuppelklædte moske Nusrat Djahan fra 1967 i Kirkegade.

De bærende fortællinger

Industrialiseringen, vandringerne fra land til by og byggestop under 1. verdenskrig medførte ekstrem bolignød i København, og for mange mindrebemidlede familier var et sommerhus i Hvidovre den eneste mulighed for tag over hovedet. Tilflytningen betød, at der på få år kom et væld af ulovlige boliger i Risbjergkvarteret, og at århundreders landbrugshistorie forsvandt på få årtier. Udstykningen af blandt andet Risbjergkvarteret blev startskuddet til, at Hvidovre skiftede identitet fra landkommune til forstad.

Risbjergkvarterets stærkeste fortælling er drømmen om eget hus. Fra første færd viste småhusejerne i Risbjergkvarteret deres vilje til selvbestemmelse over egen jord. De grundlagde en parcelkultur, der på mange måder kan ses som forløber for nutidens parcelhus selv om kulturen de første årtier mere lignede en landlig husmandskultur. Parcelhuset er på trods af konstant kritik stadig danskernes foretrukne boligform, og samtidig en central modfortælling til arbejderbevægelsens visioner om almene boliger. I parcelhuset spillede det ikke den store rolle, at alt ikke var moderne, så længe man var herre i eget hus og drømmene om fremtidige forbedringer intakte.

De kontinuerlige ud- og ombygninger er Risbjergkvarterets anden centrale fortælling. Siden de første emballagekasser fra Ford-biler blev forvandlet til sommerhuse har ejerne beholdt sig retten til selv at dømmе over god og dårlig smag. Uniformitet er fraværende, og områdets bygningshistorie lader sig bedst beskrive som et frigørende miks af funktionalitet, økonomi og tilfældigheder. Hver eneste parcel rummer derfor den unikke fortælling om ejernes drømme og muligheder. Oftest er det ikke store visioner, men praktiske løsninger på konkrete problemer, som eksempelvis familieforøgelse, der har motiveret til ombygninger. Den omfattende

byggeaktivitet betyder, at kvarterets fysiske udtryk i dag består af mange historiske lag, hvor man på den enkelte parcel ofte ser rester af tidligere ejeres projekter.

På kvarterniveau tæller Risbjergkvarterets historiske lag alt fra den præurbane landbrugshistorie, til 1900-tallets gartneri og sommerhuslandskab, der forandrede sig over 100 år til det parcelhuskvarter, som kan opleves i dag.

Risbjergkvarteret er iblandt Kulturarvsstyrelsens nationale formidlingsindsats '*1001 Danmarks fortællinger*'.

På hjørnet af Svendebjergvej og Hvidovrevej ligger HvidovreBos ejendom fra 1950 med det gamle tilnavn "Hollywoodhusene". Huset er udpeget som bevaringsværdigt.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Risbjergkvarterets bærende fortælling og største kvaliteter er selvbyggerdrømmene og den store bygningsmæssige diversitet. Bevaringsmæssigt er det hverken muligt eller ønskeligt at fastfryse et præcist billede af kvarteret, da det netop er den konstante forandringsproces, der er bevaringsværdig. Ønsker man at fastholde denne kvalitet kræver det nogle tiltag, der tager afsæt i områdets kultur og traditioner.

Eksempelvis vil en lokalplan med høj grad af fleksibilitet i forhold til bebyggelsesprocenter, etager og funktionsblanding være en naturlig forlængelse af områdets selvbyggerkultur og identitet. Gives der friere muligheder for at kombinere bolig og erhverv, vil det ligeledes være en fortsættelse af områdets traditioner og i god tråd med nutidens ændrede arbejdsmarkedstendenser, hvor hjemmet igen er blevet en arbejdsplads. Desuden vil funktioner som kontorvirksomheder, liberale erhverv mv. give mere liv og miljø i dagtimerne. Et tiltag, der vil styrke kvarterets profil som overraskende, levende og fyldt med oplevelser.

Risbjergkvarterets boligveje giver området stor rekreativ værdi, og danner sammen med Harrestrup Å mulighed for et væld af aktiviteter. Desværre er åen ikke særlig godt integreret i kvarteret og der er en meget skarp grænse mellem de to områder, hele kvarteret kunne bibringes rekreative fordele, hvis der sker en større integration.

Overordnet har Risbjergkvarteret en stærk fortælling og identitet. Denne fortælling kan styrkes gennem intern og ekstern formidling. Eksempelvis kan borgerdrevne fora som hjemmesider bruges til at formidle områdets historie og samtidig blive et mødested for diskussion og fremvisning af kvarterets huse. Et virtuelt mødested for områdets beboere kan også bruges til at give vejledning til ombygninger og valg af materialer.

Rammeområder

2B8 Hvidovrevej 219-235
2B24 Krogstens Allé
2B25 Risbro
2B26 Risbjerggårds Allé 2-4
2B43 Risbjerg Nord
2B44 Risbjerg Øst
2C1 Åmarken Vest
2C4 Hvidovrevej/Glimvej
2D6 Kirkegade
2D7 Krogstenshave
2D13 Risbjergskolen
2F1 Vigerslevparken/Sydkærsvej
3A1 Gammel Køge Landevej/Catherine Booths Vej
3A2 Gammel Køge Landevej 262-290
3A4 Gammel Køge Landevej 236A-240A

3A5 Hvidovregårds Allé/Hjørnagervej
3B10 Svendebjerghus
3B21 Ulsevej
3B22 Hvidovregårds Allé/Hjørnagervej
3B37 Hvidovregårds Allé/Gammel Køge Landevej
3B43 Idrætsvejkwarteret
3C1 Brostykkevej/Hvidovrevej Øst
3C6 Gammel Køge Landevej/Hjørnagervej
3D1 Svendebjerghave

Strandmark

Ajax Allé

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Ajax Allé er et lille afgrænset bebygget område, der ligger mellem S-togsdæmningen og Gammel Køge Landevej umiddelbart vest for Friheden Station. Kvarteret er afgrænset af stærkt trafikerede veje på tre sider og af jernbanen mod nord. Kvarteret består primært af en række villaer fra 1930'erne og frem, beliggende langs Ajax Allé. På hjørnet af Gammel Køge Landevej og Avedøre Havnevej ligger etagebebyggelsen Hvidovrebo afd. 2 fra 1952 placeret bag en støjskærm. Langs Gammel Køge Landevej ligger desuden et miks af etageejendomme, erhvervs- og butikslokaler.

Mens Ajax Allé hovedsageligt rummer villaer, så har de bygninger, der vender ud mod Gammel Køge Landevej et udtryk og en karakter, der er parallel til mange af de andre områder langs Gammel Køge Landevej. Det er karakteristisk for bebyggelserne langs denne vej, at etagebyggeriet ofte er opført i relation til landevejen med butikker og virksomheder i grundplan. De mange butikslokaler og etageejendomme ud mod vejen understøtter indtrykket af at bevæge sig gennem bymæssig bebyggelse og referer til Gammel Køge Landevejs tidligere status som indkøbsgade.

De bærende fortællinger

Villaerne langs Ajax Allé er opført fra 1930'erne. Kvarteret hørte oprindeligt til Grækerkvarteret, men blev med anlæggelse af Køge Bugt Banen i 1972 afskåret fra det øvrige kvarter.

På trods af den markante omvæltning for kvarteret foregik selve anlægget med et minimum af ekspropriering. Staten havde allerede i 1950'erne opkøbt jorden til anlæggelse af den fremtidige bane, så parcelhusejerne havde kun i begrænset omfang opført bygninger på det fremtidige baneområde. Køge Bugt Banens sene anlæg betyder, at banen tæt på København løber gennem bebyggede områder og ofte meget tæt på beboelsesejendomme.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

3A3 Ajax Allé Øst

3B4 Gammel Køge Landevej 388-408

3B42 Ajax Allé Vest

Beringparken

Kvarterbeskrivelse

Kvarteret Beringparken ligger langs Gammel Køge Landevej og afgrænses i syd, hvor jernbanen krydser vejen. På nordsiden af banelegemet ligger en række af 52 skrånede ejendomme, der giver forbipasserende en illusion af dybde på trods af, at der på det bredeste sted er knap 100 meter mellem Gammel Køge Landevej og S-togsdæmningen. Det bymæssige præg understreges af jernbanen, der mod syd passerer i 1. sals højde få meter fra de

nærmeste bygninger. På trods af to færdselsårer er Beringparken en intim bebyggelse med markante rundannelser.

I kvarteret er det de 41 sydligste boligblokke med tilhørende butikker, der udgør den oprindelige plan for Beringparken, som blev opført i 1940'erne af arkitekt Kay Fisker. Beringparken er bygget i tre etager med undtagelse af det senere opførte højhus. De nu okkerfarvede og hvide ejendomme er parvist sammenbygget og dækker en strækning på knap en kilometer. Ud over butikkerne rummede planen også en daginstitution.

Facadernes farver afspejler i dag, at Beringparken er delt op i flere boligforeninger, der også har betydet varierede modeller for renovering og indretning af uderum. Fra sydvest fremtræder de skrånede ejendomme som en sammenhængende bymur, mens den massive husrække går i opløsning, når man bevæger sig mod nord ad Gammel Køge Landevej.

Beringparkens byggestil er markant med sine helvalmede tegltage med markante udhæng og italiensorienterede nyklassicistiske pudsede facader og markerede etagebånd. Stilen spejler en tidstypisk blanding af nationale og internationale træk. Bygningerne har fine detaljer som halvmåneformede kældervinduer, franske altaner og hvælvede indgangspartier. I den nordlige forlængelse af Beringparken blev der i 1947 opført ti boligblokke i gule sten. De fik samme skrånede bebyggelsesplan i forhold til Gl. Køge Landevej, men rummer ikke tilsvarende arkitektoniske bevaringsværdi som Beringparkens bebyggelsesplan.

De bærende fortællinger

Bebyggelsesplanen for Beringparken langs Gammel Køge Landevej er fra Kay Fiskers side tænkt som en hyldest til byen, hvor den sammenhængende facade mod landevejen markerer ankomsten til den fortættede storby.

De forskudte bygninger og valmede tage er tankegodt fra 1930'ernes funktionalistisk inspirerede stokbebyggelser. Som solid og kvalitetspræget velfærdsbebyggelse placerer Beringparken sig i samme bygnings- og plantradition som Hvidovres anden berømte parkbebyggelse - Bredalsparken. De bærer på ambitionerne om at skabe gode og sunde boliger med lys og luft indrammet af gode materialer og en human byggeplan.

En central fortælling om Hvidovres landbrugshistorie er forbundet med kvarterets arealer. Denne jord hørte under Flaskekroen, der lå ved passagen over Harrestrup Å på det der i dag er "københavnersiden". Flaskekroen indskrives i en udskiftningshistorisk fortælling om, at høste fordele af ikke længere at være underlagt landbysamfundets hierarki. Kroen blev nedrevet i 1961 i forbindelse med en udvidelse af Gammel Køge Landevej.

Beringparkens æstetiske, arkitekturhistoriske og planhistoriske værdier er sammen med Gammel Køge Landevej regionalt udpeget som kulturhistoriske bevaringsværdier. Hvidovre Kommune betragter Beringparken som et kulturmiljø.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Beringparkens bygninger kan få lidt af sin oprindelige sydlandske charme tilbageført ved retablering af de oprindelige skodder. Det vil forstærke byggeriets autenticitet og tidsbundne præg. Skodderne er en bygningsdetalje, som har en afgørende betydning for sikring af bygningernes oprindelige fremtræden. Skodderne vil i øvrigt være i overensstemmelse med ønskværdige klimatiltag.

Bebyggelsens farvemæssige opdeling fremstår harmonisk, men tilbageføring til den oprindelige farve vil rumme en styrkelse af fortællepotentialet. De eftermonterede isolerende facadebeklædninger på nogle af blokkene bør på sigt udformes mere i overensstemmelse med byggeriets arkitektur.

Byggeriet er tænkt i sammenhæng med Gammel Køge Landevej, og her kunne gadeforløbets bymiljø forbedres ved at genskabe den oprindelige vejbeplantning. Denne strækning på Gammel Køge Landevej var indtil slutningen af 1950'erne ét af Hvidovres to forretningsstrøg. Det vil sideløbende med trafiksanering som længere mod syd ad Gammel Køge Landevej kunne genskabes i en opdateret version.

Udviklingsstrategien for Beringparken er at genetablere bevægelsesmulighederne på tværs af vejen, så den igen får karakter af gade. Trafikdæmpning og bedre parkeringsforhold langs vejen vil danne rammerne for et bedre bymiljø i sammenhæng med et lille udvalg af kommunens velfærdshistoriske bygningsperler.

Rammeområder

3B2 Beringparken
3C4 Åmarken Nord

Danalund

Kvarterbeskrivelsen

Bebyggelsen Danalund ligger øst for Friheden Station med facade mod Strandmarksvej. Kvarteret er en stokbebyggelse fra begyndelsen af 1950'erne med 21 to-etagers boligblokke fordelt i syv rækker, hvoraf en blok ud mod Strandmarksvej rummer dagligvareforretninger. Kvarteret er anlagt med nord-sydgående bygningskroppe med vestvendte altaner mod grønne plæner. Bebyggelsen er opført af Fagforeningernes Byggeselskab på oprindeligt initiativ fra Bryggeriarbejdernes Fagforening i 1945 med stiftelsen af Boligselskabet Danalund.

Blokkene er afdæmpede, enkelt opført i gule mursten med rødt tegltag og er med blot to etager i fin harmoni med det grønne bælte mellem blokkene. De langsgående rækker af blokke reproducerer et identisk udtryk med markant dybdevirkning. De uniforme stokke gives dog et charmerende udtryk med pudsede trappetarne i varm terracotta på østsiden, og frodige altaner i bølget design mod vest. De rekreative arealer mellem blokkene er indrettet med mindre beplantninger og flere legeområder.

De bærende fortællinger

Danalund er et direkte produkt af efterkrigstidens bolignød og arbejderfamiliernes ringe boligvilkår, og indskriver sig dermed i fortællingen om de fagforeninger, der blandt andet tog boligspørgsmålet i egen hånd. Med en akut mangel på op mod 100.000 boliger i 1945 var tiden moden til initiativer i pagt med de statslige støtteordninger.

Forud for opførelsen af Danalund blev der drøftet flere andre projekter og placeringer. Blandt andet var det på tale at opføre bebyggelsen i Rebæk Søpark. Området ved Strandmarksvej var på daværende tidspunkt sparsomt bebygget, men jorderne i stigende grad opkøbt til senere bebyggelse som f.eks. naboparcellen, Friheden.

Danalund skulle ikke blot sikre frihed og gode boliger, men betone i høj grad også fællesskabet og de kollektive værdier. Spørgsmål som pasningsmuligheder, institutioner og indkøbsfaciliteter var afgørende for de nyudflyttede familier. Selvom Danalund i dag fremstår hyggeligt og i meget grønne omgivelser, blev blokkene opført i efterkrigstidens mangelsamfund og af et mindre boligselskab. Derfor er byggeriet præget af sparsomhed, og har ikke samme bygningsmæssige standard som samtidige almennyttige byggerier.

Danalunds meget helstøbte karakter med tilhørende institutioner og forretningsstrøg langs Standsmarksvej er et velbevaret udtryk for den tidlige efterkrigstids idealer om udflytning og nye boligpolitiske visioner. Kvarterets gennemgående karakteristisk er det kollektive og nære,

hvilket også kommer til udtryk i, at forretningsstrøget på trods af udskiftninger og det nærliggende Frihedens Butikscenter stadig har butikker og liv.

Bygningsarkitektonisk er Danalunds primære kvaliteter de meget velholdte bygninger og det dertil velholdte garageanlæg med rødmaledede porte - et tidstypisk kendetegn, og et arkitektonisk udtryk for drømmene i de nye forstæder, hvor egen bil forekom inden for rækkevidde.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Den gennemgående fortælling i Danalund er det solidariske og fællesskabsorienterede boligmiljø. Kvarteret er tænkt med funktioner, der støtter det hele liv med butikker, institutioner, bibliotek og kirke. For de oprindelige indflyttere i Danalund var denne holistiske boform væsentlig, da den gav mulighed for på egne præmisser at definere det gode liv. Drømmen om at få en anstændig bolig var så stærk, at det kom i anden række, at lejlighederne blev opført meget spartansk.

I dag er lejlighederne stadig små i forhold til gennemsnittet, og selvom der er kommet nye rummelige altaner, er de mindre velegnede for børnefamilier. Placeringen i de grønne arealer og det beskyttede miljø er imidlertid ideelt for børnefamilier, og derfor kan en nytænkning af boligstørrelserne være frugtbar.

Rammeområder

3B6 Danalund

3C8 Lodsvej/Strandmarksvej

Friheden

Kvarterbeskrivelsen

Friheden ligger omkring krydset Hvidovrevej/Gammel Køge Landevej, som er udpeget til knudepunkt og kommunecenter. Friheden er et multifunktionelt kvarter, der rummer alt fra idrætsfaciliteter til storcenter og blokbebyggelser. Kvarterets nordlige ende er domineret af det 7 ha store stadion fra 1954. Hvidovre Stadions oprindelige bygning i rød tegl og beton fremtræder i høj kvalitet og matches af de næsten 50 år yngre tennishaller. Billedet stjæles i dag af den overdækkede tribune fra 1970, som forøgede stadions kapacitet til 12.000 tilskuere. Stadion er opført til den fremvoksende forstad i samme periode som rådhus, torv, nye skoler og øvrige velfærdsinstitutioner.

Stadion har yderligere en atletikhal foruden opvisnings- og atletikbane adskillige tennis- og fodboldbaner samt en lang række andre funktioner.

Et af byens markante kunstværker er Hvidovre Lys-Tårn af Thorbjørn Lausten i en af stadions lysmaster. Værket blev som led i Historien i Gaden opført i forbindelse med Hvidovre Idrætsforenings (HIF) 75 års jubilæum i 2000 og består af lodrette neonrør i rød, blå og grøn, der danner forskellige billeder i løbet af en fodboldkamps tid.

Umiddelbart syd for stadion ligger Dansborgskolen fra 1960 med gode halfaciliteter. Kvarterets anden skole Engstrandskolen ligger tilsvarende i tilknytning til en koncentration af idrætsfaciliteter, som foruden sportshal indeholder svømmebad og tre isbaner til blandt andet ishockey og curling.

Midt mellem idrætsfaciliteterne ligger Friheden Station som højbanestation på Køge Bugt Banen, der løber på tværs af hele kommunen. Stationen åbnede sammen med første etape af Køge Bugt Banen i 1972 og havde i 2006 et dagligt passagertal på knap 9.000 rejsende.

De infrastrukturelle funktioner sætter stærkt præg på stationsområdet, hvor den enorme stationsforplads fungerer som busperroner, trafikknudepunkt og parkering. Mod vest rammes pladsen ind af en markant bygning med sort glasfacade i to og tre etager. Bygningen er oprindeligt opført af Frederiksberg Sparekasse og er præmieret af Hvidovre Kommune i 1973. Stationsforpladsen er udsmykket med Hein Heinesen, Stig Brøgger og Mogens Møllers brutalistiske og monumentale betonskulptur "Byens Port", som visuelt definerer pladsen.

Syd for Gammel Køge Landevej domineres kvarteret af KAB's store boligbebyggelse Friheden og Frihedens Butikcenter. Friheden er et montagebyggeri med 19 boligblokke med knap 1.200 lejligheder påbegyndt i 1959 samt Frihedens Butikcenter og et 12-etagers højhus opført i 1968. I 2003 blev bebyggelsen Lille Friheden tegnet af Arkitema opført som ungdomsboliger umiddelbart nord for butikscenteret.

I tilknytning til butikscenteret ligger Strandmarkskirken fra 1968, der er opført af KAB som en tidssvarende kirke til den moderne bebyggelse. Arkitekterne Johannes Frid og Bent A. Jørgensen tegnede kirken så den formmæssigt matchede bebyggelsen om end den blev opført i gule tegl med et 16 meter højt klokketårn. Før lå her en trækirke fra 1949, der oprindeligt havde været barak for tyske soldater i Oksbøllejren under 2. verdenskrig.

De bærende fortællinger

Frihedens kvarter er Hvidovre Kommunes naturlige centrum, hvor nord/syd og øst/vest-trafikken mødes.

Friheden har sit særprægede navn fra gården Frie Gård, der i slutningen af 1700-tallet fik sit navn i taknemmelighed over at være kommet ud af landsbyfællesskabet. I dag er landbrugshistorien forsvundet fra kvarteret, kun det gamle pæretræ på hjørnet af Hvidovrevej og Gammel Køge Landevej markerer, hvor en af Hvidovres to gamle smedjer lå.

Friheden er opført med rullende montageteknik og er Hvidovres største industrialiserede massebyggerier før 1970'ernes boligbyer. Den industrialiserede og hastige opførelse har medført en del uhensigtsmæssige bindinger dikteret af montagens kranspor og en udbredt mekanisk repetition. Friheden har fra opførelsen været et omdiskuteret og paradoksalt kvarter, hvor kommunen tilbyder et væld af sunde fritidsaktiviteter, mens de åbne pladser og den modernistiske betonstil efterlader et indtryk af fravær af udendørs liv og aktivitet på et sted, der overordnet har karakter af centrum.

I 1980 brugte rockgruppen Malurt Frihedens Station som udgangspunkt for en samfundskritisk sang om afmagt over systemtænkning, planlægningstyranni og klientgørelse:

*Men her på Friheden Station
Er frihed kun en illusion
For her' lisså langt øjet kan nå
Kun tvang at få øje på.*

Teksten demonstrerer det følelsesregister, som de store montageplaner og tidlige centerdannelser har været tolket ind i gennem årtierne siden deres opførelse.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings – eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

3B5 Friheden
3C3 Frihedens Butikcenter
3C7 Friheden Station
3D8 Engstrandskolen/Frihedens Idrætscenter
3D11 Strandmarkskirken
3D13 Strandmarkens Fritidscenter

Grækerkvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Grækerkvarteret er et stort parcelhuskvarter mellem Brostykkevej, Avedøre Havnevej, S-banen til Køge og Hvidovrevej. Det ejendommelige kvarternavn skyldes, at flertallet af kvarterets veje blev opkaldt efter græsk mytologi.

Kvarterets vejnet er overordnet bygget op over et diagonalt kryds, hvor to brede boulevarder fra kvarterets hjørner fordeler trafikken til hele kvarteret. Vejplanen er den mest markante blandt Hvidovres mange parcelhuskvarterer. Samtidig giver de brede veje kvarteret en åben karakter. Kvarterets huse bærer præg af stor individuel virketrang og kvarteret rummer mange store huse. I det nordøstlige hjørne bidrager nogle forretningsejendomme til at give denne del af Hvidovrevej et handelspræg.

De bærende fortællinger

Grækerkvarteret er yngre end Risbjergkvarteret, men er i øvrigt bærer af den samme grundfortælling om selv at skabe rammerne om sit familieliv. Husene er ikke mindre originale, og tidsdybden i bygningsmassen matcher andre parcelhuskvarterer med de enkelte bevarede bygninger fra landbrugstiden.

Det særprægede vejnet er kvarterets signatur, men fungerer ikke trafikalt som planlagt på grund af vejlukninger og trafikchikaner. Det er det eneste kvarter i Hvidovre med flere boulevarder – men trods vejbredden er ingen af dem beplantet som boulevarder. Af landbrugshistoriske spor i kvarteret er den oprindelige vej til Bredegården bevaret – Bredegårdsvej, ligesom Skelgården stadig er at finde på Orfeus Allé. Skelgården fungerer i dag som andelsboligforening og det resterende af avlsbygningen er ombygget til boliger.

Bevarings- og udviklingsstrategi

De brede veje udgør i dag et paradoks i forhold til trafikafviklingen, og det er oplagt at udnytte vejbredden til eventuelt at udvikle grønne arealer, der kan forfine og forbedre det særegne gademiljø, som parcelhuskvarteret er beriget med.

Rammeområder

3B41 Grækerkvarteret
3C2 Brostykkevej/Hvidovrevej Vest

Hvidovre Strandvej

Kvarterbeskrivelsen

Hvidovre Strandvej er et parcelhusområde, der før inddæmningen af Avedøre Holme i 1966 var et sommerhuslandskab tæt ved kysten. Kvarteret er karakteristisk ved ikke at have gennemfærdselsforløb, det er tværtimod et meget lukket område beliggende i en lomme

mellem Avedøre Havnevejs facadeløse hovedfærdselsåre og Strandmarkens rekreative arealer. Udover parcelhuse findes en mindre koncentration af Lejerbos to-etages boligbebyggelser fra 1950'erne samt tæt-lave rækkehusbebyggelser. Foruden parkanlægget Strandmarken rummer kvarteret en grøn kile, en bypark, som er den sidste rest af landbrugssamfundet i dette parcelhuslandskab.

De bærende fortællinger

Hvidovre Strandvejskvarteret indeholder tre historiske lag fra før og under urbaniseringen. Det drejer sig om en landbrugshistorisk arealinddeling i strandlodder, om udstykningshistorien til sommerhusbrug i 1920'erne, og om tiden efter industriområdet Avedøre Holmes inddæmning, der omdannede parcelhusområdets karakter totalt.

Da Hvidovre endnu var landbrugsland i 1800-tallet, lignede kyststrækningen de sumpede, flade græssletter, man i dag finder ved Kongelunden på Amager eller Kalveboderne. Jordkvaliteten gjorde områderne uanvendelige til agrar produktion, hvorfor jorden blev udlagt til Hvidovre Landsbys gårde, der hver fik en lod tiltænkt husdyrgræsning. Da strandlodderne i begyndelsen af det 20. århundrede blev frastykket til sommerhusejere, blev strandlodderne opkøbt en for en, hvorfor grundejerforeningerne i dag har samme afgrænsning.

Kvarterets maritime identitet med vejnavne som Søstjerne-, Perle- og Muslingevej afspejler grundejerforeningernes stiftelse i tiden med sommerhusbeboelse. Vejføringen blev gennemført i 1920'erne og 1930'erne, da Avedøre Holmene endnu var et sumpet kystlandskab. Kvarteret fik også en strandvej, som derfor er navngiver til Hvidovre Strandvejskvarteret.

Som andre steder i kommunen var der en del ulovlig helårsbeboelse i 1920'erne og 1930'ernes sommerhusområder. Kvarteret blev gentagende gange oversvømmet, og arealerne syd for Strandby Grundejerforenings jorder blev brugt til henkastning af en ukendt form for renovation. Med igangsættelsen af Avedøre Holme inddæmning ændredes kvarterets sommerhuskarakter, og opførelsen af parcelhuse tog fart, da den nære beliggenhed til kysten forsvandt.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret bevarings- eller udviklingsstrategier for kvarteret.

Rammeområder

3B8 Strandbyparken
3B27 Strandholms Allé/Krebsevej
3B28 Hvidovre Strandvej 171-213
3B33 Strandholms Allé 5-9
3B34 Dryadevej/Muslingevej
3B35 Strandholms Allé 52-70
3B36 Hvidovre Strandvej 98-100
3B38 Dryadevej/Perlevej
3B47 Strandmarkskvarteret Vest
3B48 Muslingevej/kvarteret Syd
3B49 Hvidovre Strandvej/Krebsevej/Perlevej
3B50 Muslingevej/kvarteret Nord
3D14 Hvidovre Enghavevej/Strandby Allé
3F5 Strandengen
3F8 Perlevej/Krebsevej/Hvidovre Strandvej

Kystagerkvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Kystagerkvarteret er et parcelhusområde beliggende kystnært ud til Kalveboderne med en tilhørende jollehavn samt resterne af en lodserihavn fra det 19. århundrede. Kvarteret er næsten skåret igennem af den tværgående bebyggelse Papegøjehusene, som er den første montageetageboligbebyggelse i Danmark.

Mellem Papegøjehusene fra 1940'erne løber et smalt grønt bælte, der skaber muligheden for et langt udblik over Kystagerparkens buske og græsarealer. Kystagerkvarteret er stationsnært beliggende ved Åmarken Station centralt placeret i forhold til de rekreative områder der foruden Kystagerparken er omgivet af Harrestrup Å, Lodsparken og Lodshavnen.

De bærende fortællinger

De bærende fortællinger i Kystagerkvarteret afspejler beliggenheden ved vandet og en industrihistorisk udvikling i Hvidovre. I Kystagerkvarteret lå Kalvebodernes Lodseri og sammen med et fiskermiljø ved Lodsvej i 1800-tallet. På samme tid blev Hvidovres første industrivirksomhed opført.

Før urbaniseringen har landskabet i Kystagerkvarteret beholdt sin karakter siden udskiftningen i 1779, og først med kvarterets udstykning i 1900-tallet sker den store forandring til sommerhuslandskab. Af Strandøre Grundejerforenings arkiv fremgår det, at parcellisterne primært var funktionærer og faglærte arbejdere, som fandt et kystnært feriested i forstaden væk fra den stærkt industrialiserede indre by i København.

Et fremsynet levn fra storkøbenhavnsk planlægning i 1918 og 1920 eksisterer stadig som en ubebygget lige linje, et grønt bælte, der løber fra Papegøjehusene mod Kystagerparken. Tanken med bæltet var at etablere en strandvej fra Sydhavnen til Køge.

Drømmen om en strandboulevard afspejler en periode i det 20. århundrede, hvor bilen var et statussymbol for de få og forbundet med fritidsforøjelser.

Et af Hvidovres markante industrihistoriske spor er området ved Lodsvej, der er opkaldt efter Kalvebodernes Lodseri beliggende ved vejens ende. Det var her, at al søfart ind i Københavns kanaler blev fulgt af lods både fra Hvidovres Lodshavn. Lodsene boede først på den tidligere bondegård Strandgården, indtil Lodshuset blev opført i 1912. Lodseriet eksisterede fra 1808 og helt op i 1950'erne.

I samme periode som Lodshavnen etableredes, opførtes Hvidovres første industrivirksomhed – et tegl- og kalkværk, som var i drift fra 1808 til ca. 1840. På den sydlige side af Lodsvej blev der bygget kalkovne. I dag eksisterer ikke andre synlige spor af kalkværket end rester af det oprindelige bolværk under husene østligst på Lodsvej. Lodsvej er områdets først anlagte vej og har ikke siden ændret forløb. Lodsvej var blandt de mest anvendte private veje omkring år 1900. På regionalt niveau er Lodsvej udpeget som et kulturhistorisk interesseområde fra nyere tid og på kommunalt niveau som et kulturmiljø.

Kystagerkvarterets præurbane historie har ikke efterladt sig synlige spor, men kvarteret er bærer af en central fortælling om landbrugssamfundets udskiftningsperiode og konflikten forbundet med opløsningen af landsbyfællesskabet.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Lodsvej er et i kommunalt henseende et særligt kulturmiljø, som ud til Lodshavnen kan gøres levende og oplevelsesrig ved at bevare den industrihistoriske fortælling og samtidig gøre havnen tilgængelig for joller.

Rammeområder

3B25 Lodsvej 74-78
3B29 Ankermandsvej/Lodsvej
3B30 Lodsvej 44-48
3B44 Strandmarkskvarteret Nord
3B45 Strandmarkskvarteret Syd
3F1 Strandmarkshavestien
3F2 Kystagerparken
3F3 Lodsparken
3F7 Mørtelhavnen

Langhøj

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Langhøj ligger ud mod kysten ved Kalvebod Brygge på de engparceller, som tilhørte Baunebakkegård og Pedersgård. I dag præges kvarteret af et parkanlæg fra midten af 1960'erne og Langhøjskolen fra 1968. Både skole og park har navn efter den fredede gravhøj fra bronzealderen (ca. 1.500 år f.kr.). Parken ligger kilet ind mellem parcelhusområder og skråner let mod sydøst, men er domineret af et terrænspring på godt en meter, som blev udnyttet ved placeringen af Langhøj, der ligger parallelt med terrænspringet og derfor syner langt højere fra syd end fra nord.

De bærende fortællinger

Langhøjkvarteret er ét af de sjældne steder i kommunen, hvor man kan opleve elementer fra både oldtidshistorie, landbohistorie og velfærdshistorie.

Hvidovre Kommune erhvervede området i 1917 uden noget formuleret formål. På dette tidspunkt, under 1. verdenskrig, var der anlagt et kanonbatteri på gravhøjen, der skulle dække den sydlige indsejling til Københavns Havn.

Oprindeligt har der ligget et fælles vandingshul for bøndernes kreaturer lidt nord for Langhøj. I dag er vandingshullet forsvundet – muligvis i forbindelse med opførelsen af Langhøjskolen.

Langhøj udgør sammen med Simonshøj, de sidste synlige vidnesbyrd om oldtiden i Hvidovre Kommune. I 1961 udgravede Nationalmuseet Langhøj og fandt to grave: en bronzealdergrav og en 2.500 år yngre grav fra vikingetiden.

Langhøjskolen blev placeret i kvarteret som en nødløsning, da det viste sig, at den oprindelige placering af skolen længere mod vest var umulig. Det udelukkede indretningen af den park, som var skitseret i 1950'erne, hvor vandhullet indgik.

I dag præges kvarteret i høj grad af Langhøjskolen, der giver liv i dagtimerne, men parkarealet og den fredede gravhøj danner også rammen om en fortælling med en for Hvidovre sjælden tidsdybde. Derfor er Langhøj et vigtigt element i fortællingen om Hvidovre som et sted, hvor der har boet mennesker i årtusinder.

Parkanlægget forbinder den ældste historie med landboreformerne fra 1700-tallet, som skabte kvarterets nuværende grænser i form af udstykning af engparceller til alle gårdene i Hvidovre. Engene fungerede som græsningsarealer for kreaturerne fra Hvidovre Landsby, mens der blev høstet tagrør i området langs vandkanten. Med opførelsen af parkanlægget gik Langhøjområdet over i sin tredje fase, hvor det blev den rekreative funktion, der blev tillagt værdi.

Bevarings- og udviklingsstrategi

I den oprindelige plan for Langhøjparken fra 1950'erne var det fælles vandingshul tænkt som centralt element i parkanlægget. Vandhullet er imidlertid sporløst forsvundet, men en genskabelse kunne indtænkes som ny kvalitet i parklandskabet. Tilbageføring af landskabet vil således ikke blot styrke de rekreative kvaliteter, men også skabe en autentisk forståelsesramme for parkens landskab. Desuden kan reetableringen af vandhullet indgå i en overordnet kommunal strategi for regnvandsafløb.

Langhøj ligger i dag som et integreret monument i det bymæssige parkanlæg uden en tidssvarende formidling af historien. Diskret skiltning af højen, de arkæologiske fund og udskiftningshistorien vil styrke dette beskedne områdes store fortælleverdi.

Rammeområder

3D15 Langhøjskolen

3F4 Langhøjparken

Papegøjehusene

Kvarterbeskrivelsen

Papegøjehusene er et af Hvidovres mest bemærkelsesværdige byggerier. Rækkehuskvarteret er opført mellem 1952-54 og ligger som østlig forlængelse af Friheden. De 27 huse med 107 boliger er tegnet af arkitekten Svend Eske Kristensen og hører til 1950'ernes banebrydende eksperimentelbyggerier. Umiddelbart ser de korte rækker af to-etagers huse ret tilførladelige ud, men materiale og byggeteknik var revolutionerende. For første gang blev et større boligprojekt opført med standardiserede betonelementer produceret direkte på byggepladsen, en sensation, der gik verden rundt. Husene kunne opføres på rekordtid og den standardiserede grundkonstruktion betød, at samlebandets principper kunne overføres til byggepladsen.

Hver bolig er på 108 m² med stor stue, to værelser samt kammer, hobbyrum, bryggers, køkken og cykelskur, alt i alt en uhørt luksus for 1950'ernes jævne børnefamilie og dermed et lovende varsel om efterkrigstidens forbedrede boligvilkår.

De bærende fortællinger

Papegøjehusene markerer sammen med Grenhusene og Strandhavevej en vigtig fase i efterkrigstidens boligbyggeri, hvor dansk arkitektur og montageteknik blev verdenskendt. Idealet var som i meget andet efterkrigsbyggeri at gøre anstændige boliger tilgængelige for alle danskere. Med de eksperimentelle boligprojekter blev de hidtidige forestillinger om lejeboliger og arbejderhjem brudt, da der for første gang blev taget skridt til at bygge reelle række- og kædehuse på mere end 100 m² til en overkommelig leje. Det var kun takket være den nye montageteknik og udpræget brug af standardiserede elementer, at dette projekt blev muligt. Dermed blev de byggetekniske og konstruktionsmæssige erfaringer fra 1950'erne et vigtigt udgangspunkt for 1960'erne og 1970'ernes typehuse, der langt hen af vejen også var opført i standardiserede materialer.

I et historisk perspektiv blev typehusene den mest succesrige boform til trods for, at 1950'ernes eksperimentelle projekter paradoksalt nok var mere avancerede, de havde jo hverken fordyrende skalmur eller tegltag. Dermed også en betoning af, at mange danskere foretrak den traditionelle murede facade og tegltag.

Papegøjehusenes arkitektur er stilfærdig og nydelig. Stemningen i kvarteret er næsten sydlandsk med de hvidmalede betonelementer, altaner trukket ind under tagudhænget og små grønne haver mellem husrækkerne. Papegøjehusene fik deres særprægede navn fordi de

enkelte altaner oprindeligt var malet i forskellige farver, en bygningsdetalje, der senere er ændret.

Papegøjehusene er i lighed med den nærliggende Beringparken opført på Beringgårds gamle jorde, der tidligere hørte under Flaskekroen. Denne kro lå ved passagen over Harrestrup Å, og kunne dermed opkræve bropenge for rejsende til og fra København. Kroen blev nedrevet i 1961 i forbindelse med anlæggelsen af Vigerslevparken.

Før Papegøjehusene blev opført havde Dansk Byplanlaboratorium i 1930'erne gjort de første forsøg med infrastrukturel planlægning, og havde foreslået anlæggelsen af den gennemgående færdselsåre Engstrands Allé til København. Alléen skulle løbe fra Gammel Køge Landevej over Valbyparken til Kalveboderne. Projektet blev aldrig realiseret, men projekteringen kan stadig skimtes i det grønne spor, der løber mellem Papegøjehusene og ud til Kystagerparken.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Papegøjehusene er blandt de helt store milepæle i dansk bygningshistorie, og selv om det er diskrete og billige lejeboliger, har de inspireret i tusindvis af projekter i eftertiden. Det er derfor vigtigt at udvikling af kvarteret sker med en stor respekt for de oprindelige huse. Bebyggelsens plan er som nævnt ikke lige så vellykket som Strandhavevej, så tiltag mod at skabe mere sammenhængende rum er tilrådeligt.

Oprindeligt var kvarteret farvestrålende med de karakteristiske altaner, og dette element kunne med fordel genetableres uden at ødelægge helhedsindtrykket. Svann Eske Kristensen begræd at altanerne ikke længere var malet i flere farver.

Rammeområder

3B23 Papegøjehusene
3B26 Tavlekærsvej 98A-E
3D7 Strandmarkshave
3F9 Strandmarkshavestien

Strandhavevej

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Strandhavevej fremstår både harmonisk og charmerende med en eksklusiv placering tæt på lystbådehavn og vand - vel nærmest en slags sydkystens Belle Vista. Strandhavevej - som også kaldes Hvidovrebo Afdeling 6 - indskrives derfor som dansk bygningsarv. Bebyggelsen løber syd for Strandhavevej fra bagsiden af Frihedens Butikscenter og ud til Hvidovre Strandvej.

Hvidovre Bo Afdeling 6 er opført i midten af 1950'erne og består af 23 to-etagers altangangshuse anlagt omkring grønne gårdmiljøer. Husene er overskuelige med 10 boliger i hver fordelt på de to etager.

Strandhavevej er tegnet af arkitekten Svann Eske Kristensen og skiller sig ud ved at være opført som eksperimentelt byggeri med udpræget brug af standardiserede og præfabrikerede elementer. Sammen med søsterbebyggelsen Papegøjehusene var Strandhavevej det første sted i Danmark, hvor man brugte betonelement-montageteknik, og bogstaveligtalt producerede og opførte bebyggelserne på stedet.

Det gennemgribende rationelle for bebyggelserne var omkostningsminimering og standardisering med henblik på at skabe så gode og billige boliger som muligt. Strandhavevej er en særdeles charmerende bebyggelse med store, lette udvendige trapper mellem etagerne,

rødmalede døre og åbne altangange. Selve bygningerne i Strandhavevej minder meget om Papegøjehusene, men bebyggelsesplanen er betydeligt mere vellykket med de mange intime og varierede gårdrum.

De lave huse anlagt vinkelret på hinanden danner overskuelige og hyggelige gårdrum med en lang række stier og passager på tværs af rummene. Det kollektive element i bebyggelsen understreges af de mange fællesfaciliteter som børnehave, klubhus, legeplads, vaskeri osv. Strandhavevej er ikke blot spændende eksperimentelt byggeri, det er også en vellykket og attraktiv parkbebyggelse.

Udover at være et rationelt, billigt byggeri med en moderne udformning er Strandhavevej et af landets mest vellykkede eksperimentelle byggerier, og udgør sammen med eksempelvis Papegøjehusene og Grenhusene en vigtig fase i dansk velfærdsbyggeri.

De bærende fortællinger

Montage og byggeteknik anvendt i Strandhavevej blev allerede verdensberømt i forbindelse med opførelsen af Papegøjehusene, og med Strandhavevej blev det illustreret, at de nye og moderne boliger også kunne indgå i en vellykket og smuk plan - et kraftigt dementi af, at betonbyggeri giver dårlige bebyggelser. I 1950'erne blev de fleste byggerier bygget i tegl af faglærte murere. Derfor blev det en verdenssensation, da Strandhavevej blev opført af ufaglært arbejdskraft og med brug af i standardiserede betonelementer produceret direkte på byggepladsen. Husene kunne opføres på rekordtid til et minimum af omkostninger, og den standardiserede grundkonstruktion betød, at samlebandets principper kunne overføres til byggepladsen.

Idealet for Strandhavevej var som i meget andet efterkrigsbyggeri at gøre anstændige boliger tilgængelig for alle danskere. Med de eksperimentelle boligprojekter blev de hidtidige forestillinger om lejeboliger og arbejderhjem brudt, da der for første gang blev taget skridt til at bygge utraditionelle lejligheder med mange af ejerboligens kvaliteter til en overkommelig leje. Desuden kom de revolutionerende skridt, som Svend Eske Kristensen tog i begyndelsen af 1950'erne, til at danne skole for tusindvis af bygninger de næste mange årtier.

Bebyggelsesplanen er så vellykket, at den i dag stadig kan tjene som inspiration til anlæggelse af nye byggerier. Kombinationen af lave, lyse huse med afgrænsede gårdrum og en lang række pergolaer, passager og små gyder, giver det gennemstandardiserede byggeri et unikt og varieret præg, der hører til blandt de bedste velfærdsbyggerier. Både huse og plan er bevaringsværdige, og de varierende boligstørrelser mellem et og tre værelser plus kamre gør, at Strandhavevej stadig er en attraktiv bebyggelse for både børnefamilier, par og enlige. Det er derfor et kommunalt udpeget kulturmiljø.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

3B7 Strandhavevej/Koralvej

3F6 Hvidovre Havn

3T1 Hvidovre Strandvej 33

Strandvangskvarteret

Kvarterbeskrivelsen

Strandvangskvarteret er det eneste parcelhuskvarter i Hvidovre, som ligger helt ud til kysten, et kvarter, der rummer Hvidovres strandvejsvillaer. Kvarteret har med sin flade strandeng ud til Kalveboderne enestående udsigtsforhold til kysten med et rigt fugleliv og vegetation. Som kvarteret er kilet ind mellem Langhøjparken i syd og Hvidovre Havn og Lodsparken i nord, er parcelhusområdet beliggende som en fin beboelseslomme blandt fritids- og naturlandskabelige værdier.

Strandvangskvarteret rummer en flad strandeng – også kaldet Strandsumpen – der er det sidste stykke oprindelig kyststrækning fra København til Hundige. Før udskiftningen i 1700-tallet var Strandvangskvarteret et fælles græsningsareal for kreaturer. Siden fik hver gård i landsbyen en strandlod. Det var lange, smalle jordlodder ud til kysten. Udmatrikuleringen fra landbrugsland til sommerhuslandskab skete her gradvist, strandlod for strandlod, svarende til udstykningerne af gårdparcellerne i resten af Hvidovre.

Udstykningen her skete i perioden 1911-1920, og grundejerforeningen Strandvang blev dannet i 1916. Grundejerforeningen har lagt navn til kvarteret, en forening, der dominerede den urbane udvikling med en aktiv deltagelse i de beslutningsprocesser, der henover midten af det 20. århundrede førte til kvarterets kloakering, vandforsyning, vejføring, asfaltering og vejnavngivning. Det var først i løbet af 1960'erne, at kvarteret endelig fik karakter af helårsområde.

En lang Strandvangsbadebro eksisterede fra 1920'erne i Konkylieparken – dengang med tilhørende omklædnings- muligheder. I mange år blev kysten brugt af badende trods kloakudløb og garvesyre i vandet. I Strandvangs festavis fra november 1930 skrives således:

"I strandvang trives et Badeliv som også kan kaldes Vadeliv. At gå i Vandet fra Strandvang er til stor Fornøjelse, en Gang imellem dog til endnu større bemøjelse".

Strandsumpen er i dag et lavvandet kystareal, der ikke har været udnyttet til badning siden 1980'erne, og som ikke er offentligt tilgængeligt fra landsiden.

De bærende fortællinger

Strandvangskvarterets bærende fortællinger hænger sammen med den stærke grundejerforeningshistorie knyttet til kystlandskabet og de tidligere landbrugshistoriske træk samt det 20. århundredes udmatrikulering. I Strandsumpen lever et stykke landskabshistorie, der vidner om bondekulturens brug af tagrør til tækning og af tang til gødsning. Strandsumpen er i dag et naturfredet kystlinjeareal og er kulturhistorisk beskrevet i regionplanens sektorplanmateriale.

Kvarteret er karakteristisk ved, at grundejerforeningen sikrede alle grunde adgang til kysten gennem etablering af en fælles strandgrund. Parken fortæller om en privat tilgang til en kollektiv tænkning, som sikrede bred adgang til fælles goder. Denne model for samfundsindretning er i øvrigt sjældent forekommende i Hvidovre.

I Strandvangskvarteret har man i øvrigt stødt på oldtidsfund. I 1954 dukkede et skelet på Strandvangsvej op, som en kulstofanalyse viste, kunne dateres til den yngre middelalder. I 1967 fandt man mesolitisk materiale – stykker af forarbejdet flint - på Baunevej, der angiveligt stammer fra en stenalderboplads.

Bevarings- og udviklingsstrategi

En strategi kunne tage afsæt i Konkylieparkens kollektive historie og skabe bedre, offentlig tilgængelighed til Kalveboderne.

Rammeområder

3B31 Koralvej/Strandvangsvej

3B32 Strandmarksvej 88A-C

3B46 Strandvangskvarteret

Avedøre

Avedøre Enghave

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret er afgrænset af Gammel Køge Landevej i nord, Avedøre Havnevej mod øst, Mågeparken i syd og Vestvolden i vest. Området er primært et parcelhuskvarter, men med et mindre erhvervsområde tiltænkt lettere industri og lagervirksomhed. Som noget helt særligt for kvarteret finder man her resterne af et overbygget fæstningsværk med vandgrav hele vejen rundt om række- og parcelhuse. Fæstningsværket var oprindeligt et kanonbatteri, der blev opført som en del af Københavns Sø- og Landbefæstning. Resterne af batteriet er stadig synlige og har givet navn til Batterivej. Et andet markant træk ved kvarteret er den norske frikirke Den Kristne Menigheds kirke og forsamlingslokaler umiddelbart syd for Avedøre Batteriet. Mågeparken i den sydlige del af kvarteret er et af Hvidovres få fredsskovområder, og dele af parken ejes af Grundejerforeningen Nymarken.

Før opfyldningen af Avedøre Holme lå Avedøre Enghave kystnært helt ned til den sumpede rørskov og med udsigt over de lavvandede Kalveboder. Den nuværende Tårnfalkevej hed dengang Holmevej og var hovedvejen, der førte ud gennem det våde område over holmene og ned til Store Holm. Den sydlige del af Avedøre Enghave og Mågeparken er et glimrende eksempel på, hvordan et landskab er blevet totalt omdannet i løbet af det 20. århundrede.

De bærende fortællinger

Avedøre Batteri ligger cirka 800 meter øst for Vestvolden og blev opført i 1892 som fløjsikring af selve volden. Batteriet blev anlagt på et åbent rektangulært voldanlæg og udstyret med otte 29 cm haubitser, der skulle beskytte Vestvoldens flanker mod beskydning fra fjendtlige skibe i Kalvebodløbet, og mod sølandsætninger ved Avedøre Holme og Kalveboderne.

Den krigsteknologiske udvikling før og under 1. verdenskrig betød, at Avedøre Batteriet og Københavns Befæstning hurtig blev forældet, og i 1920 blev anlægget sløjfet. Vestvolden fik herefter lov til at ligge i fred, men mange af de mindre forter og batterier, der lå nord og syd for volden, blev så småt indlemmet i de voksende forstadsbebyggelser. Jorden omkring Avedøre Batteriet blev således allerede udmatrikuleret i 1920'erne og de første huse opført ca. 1925. På Batterivej ligger stadig et af kvarterets ældste huse, en fin hvidpudset villa fra 1928, som er blevet vurderet bevaringsværdig.

Avedøre Batteri er i dag et fredet fortidsminde og underlagt naturbeskyttelsesloven. Det betyder, at selve befæstningsanlægget med omkringliggende sø- og landskabsværdier fastholdes for eftertiden. Historien om Avedøre Batteriet er parallel med anlæg som Lyngby Fort, der i dag er omkranset af parcelhusbebyggelser. Avedøre Batteriet skiller sig dog ud ved, at der er opført huse oven på selve anlægget. Formidlingsmæssigt udgør de gamle fæstningsanlæg en god platform for fortællingen om byens udvikling efter forrige århundredeskifte og om forsvarshistorien.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret bevarings- eller udviklingsstrategier for kvarteret.

Rammeområder

4A5 Mågevej
4B47 Søvangsvej/Mågevej
4B49 Avedøre Enghave
4D11 Søvangsgården
4D16 Tårnfalkevej 17
4E2 Gammel Køge Landevej 463-507
4E4 Tårnfalkevej/Strandskadevej
4E5 Gammel Køge Landevej 515-531
4F3 Mågeparken

Avedøre Flyveplads

Kvarterbeskrivelsen

Avedøre Flyveplads ligger i den vestligste del af kommunen, hvor Gammel Køge Landevej og Motorring 3 krydser hinanden. Flyvepladsen ligger på et rektangulært område og består af et stort græsareal med landingsbane, to træhangarer og en kædebebyggelse bestående af ti bygninger til afprøvning af flymotorer. Flyvepladsen er opført til Hærens Flyveskole i 1917 og bestod oprindeligt af et areal på 500 x 500 m med tre hangarer og landingsbane. I 1930'erne blev den ene hangar revet ned i forbindelse med Gammel Køge Landevejs udvidelse, senere har også motorvejen ædt sig ind på det oprindelige areal.

De to tilbageværende hangarer er smukke rødmalede træbygninger på 17 x 17 m med sprossede vinduer og hvidmalede karme. De ti motorprøvestande er opført i 1943 og udgør en lang, markant bebyggelse på knap 100 m. Hver stand består af en høj kort afprøvningshal forbundet med en lille sidebygning i halv højde. Hver stand er opført med store gavlporte i hver side, så der kunne åbnes op, når motorerne blev afprøvet. Bygningerne er malet i svenskrød med lyse sidemure og sort tagpap.

Såvel hangarer som prøvestande er i dag fredet (1987 og 1997), og der er ligeledes anlagt en mindre landingsbane til brug for flyveklubber. I dag bliver bygningerne udlejet til forskellige foreninger med interesse i flyvning og flyverhistorie. I flyvepladsens hangarer arbejdes der blandt andet på restaurering af veteranfly. Ud over de flotte gamle træbygninger er flyvepladsens varetegn et veteranfly fra 1958, der "svæver" på en søjle foran bygningerne.

Avedøre Flyveplads kom aldrig rigtig i funktion på grund af mangel på brændstof og materialer under verdenskrigen - en mangel der var så slem at de tolv AVRO 504-maskiner, der var opmagasineret i hangarerne, måtte deles om to motorer.

Kort tid efter krigen afprøvede Det Danske Luftfartsselskab (det senere SAS) deres første fly til civil luftfart på flyvepladsen. Fra 1921-1923 benyttede Marinens Flyvevæsen pladsen, men fandt ikke forholdene tilfredsstillende og flyttede herefter til Kastrup. Herefter rykkede 6. artilleri-afdeling ind på flyvepladsen og brugte hangarerne til opmagasinering af feltartilleri og landarealet til øvelse.

Under besættelsen overtog værnemagten flyvepladsen i forbindelse med afvæbningen af hæren i august 1943. I 1943 blev de ti motorprøvestande opført til afprøvning af BMW flymotorer, der var blevet repareret hos værnemagervirksomheden A/S Nordværk på Nørrebro. Under krigen blev en del danske trænings- og rekognosceringsfly opmagasineret på flyvepladsen, men de forsvandt alle i løbet af krigen. Nogle af dem blev indsat på østfronten og andre forsvandt sporløst. Efter krigen henslumrede flyvepladsen, der fungerede som depot for Avedørelejren og Hvidovre Kommunes Vejvæsen, men siden 1980'erne er der igen kommet opmærksomhed på den historiske flyveplads. Foreninger med interesse for flyhistorie og

luftfart satte fokus på de unikke bygninger og i dag indgår flyvepladsen i en levende formidling af dansk luftfartshistorie.

De bærende fortællinger

Hangarerne på Avedøre Flyveplads er verdens ældste hangarer til landbaserede fly, og flyvepladsen hører dermed til blandt de ældste levn fra flyvningens barndom. Den danske hær begyndte på de første eksperimenter med flyvning i 1912, og under 1. verdenskrig udbyggede man øvelsesflyvepladser flere steder i landet, bl.a. ved Avedøre. På daværende tidspunkt var hæren mobiliseret, Vestvolden bemanded og der var stor militær aktivitet omkring Avedørelejren. Kommandanten for Avedørelejren modsatte sig opførelsen af et anlæg lige uden for volden, og konsekvensen blev at alle bygninger blev opført i træ, så de hurtigt kunne brændes ned i tilfældet af invasion.

Avedøre Flyveplads står i dag som et unikt aeronautisk miljø fra flyvningens barndom, og det er mere held end forstand, at så meget af anlægget er bevaret. Så sent som i 1980'erne var flyvepladsen nedrivningstruet, men takket være foreningskræfter står anlægget i dag som et smukt monument over industri- og luftfartshistorie. Flyvepladsen udgør en velegnet ramme for formidlingen af luftfartshistorie, teknik, besættelsen osv. Desuden er området så stort, at der er plads til mange forskellige klubber og foreninger.

Avedøre Flyveplads er iblandt Kulturarvsstyrelsens nationale formidlingsindsats "1001 Danmarks fortællinger".

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4F4 Avedøre Flyveplads

5B41 Bådsmadsvej

5F1 Gammel Køge Landevej

Avedøre Stationsby

Kvarterbeskrivelsen

Avedøre Stationsby ligger som en afgrænset boligby i den vestligste del af kommunen, mellem S-togsbanen og Avedøresletten. Det 70 hektar store bymiljø huser 5000 mennesker og er blandt landets fremmeste eksempler på den totalplanlagte industrialiserede boligby fra 1970'erne. Avedøre Stationsby var tænkt som en moderne bystruktur, der med sin markante grundplan og mere end 1,5 km lange boligbymur er skarpt afgrænset fra det omkringliggende landskab.

Avedøre Stationsby er opført mellem 1972-82 og består af fire hovedelementer:

- Bymuren - etagebebyggelsen i fire boliglag, der omkranser byen
- Store Hus - højhuset (tegnet af arkitekt Ole Buhl) udført i grandios storbyskala inspireret af den schweizisk-franske modernist Le Corbusier
- de tæt-lave gårdhavebebyggelser i byens indre
- institutionsbåndet, som er et langt bælte af offentlige bygninger placeret i byområdets centrum.

Stationsbyen er som boligby udviklet efter vugge til grav-princippet med tilhørende net af institutioner fra vuggestue til gymnasium. Samtidig skulle byen håndtere de 5.000 indbyggers øvrige servicebehov, og derfor blev der planlagt funktioner som kirke, bibliotek, sportsfaciliteter og detailhandel.

Skolen blev senere funktionsforandret til bibliotek og hjemsted for børne- og ungetilbud, men grundstrukturen med de offentlige tilbud placeret langs Hovedstien fra "Børge Købmand" i vest til Store Hus er fastholdt. Detailhandlen blev koncentreret i et ensidigt butiksførløb i nederste etage i Store Hus.

Arkitekturen er præget af en markeret tilgang til beton som materiale. Strukturerede overflader af indfarvet beton dominerer byens tæt-lave del og den omkransende bymur. Planen bygger på skematisk variation af små kvarterdannelser og adskillelse af den bløde og hårde trafik. Trafiksystemet er i løbet af byens levetid blødt op, så bløde trafikanter kan vælge alternative veje til stisystemet.

De bærende fortællinger

Avedøre Stationsbys bærende fortælling hænger uløseligt sammen med udfoldelsen af velfærdstænkningen i Danmark. Med et grundlag af gennemgribende planlægning i stor skala baseret på modernismens idealer, med brug af nye materialer og metoder skabtes i 1970-erne en velfærdsby, som var realiseringen af 1950-ernes drømme om fremtidens samfund.

Stationsbyen var et opgør med den ældre forstads endeløse og tilsyneladende ustrukturerede blokbebyggelser og parcelhuskvarterer. Rationalitet, orden og tro på planlagt udvikling var tidens stærkeste samfundskræfter. Rationaliteten og planlægningstrangen blev udtrykt i byens industrielle skala, men også i den tro på separering af funktioner, som gjorde Avedøre Stationsby til en ren boligby i tæt kontakt med infrastrukturen i form af S-banen.

Sammen med de rekreative arealer på Avedøresletten nord for byen, adgangen til infrastruktur syd for byen og nærheden til industriområdet Avedøre Holme udgør Avedøre Stationsby et modellandskab for den industrielle idealforstad. De fire hovedelementer i forstaden: bolig, arbejde, fritid og infrastruktur ligger i et eksemplarisk forstadslandskab omkring Stationsbyen.

Samtidig er Avedøre Stationsby den inderste by i den historiske store udviklingsplan for Køge Bugt, hvor ti byer langs Køge Bugt var planlagt som Fingerplanens "tommelfinger".

Den dominerende bevaringsværdi ligger i den overordnede plan for Avedøre Stationsby, hvor karaktertræk er opdelingen mellem Bymuren, Store Hus, den tæt-lave gårdbebyggelse og hertil institutionsbåndet med den trafikseparering, der var typisk for tidens planløsninger.

Stationsbyen blev stedet, hvor plan- og velfærdssamfundet med et stærkt demokratisk ideal for byens udformning blev realiseret. Programmerklæringen bag de nye byer som Avedøre Stationsby var alles ret til sundhed, en god bolig, en bekymringsfri barndom, uddannelse og en anstændig alderdom.

De mange forskellige etniciteter, der i løbet af 1970-erne flyttede ind i Avedøre Stationsby, satte ligeledes sit præg på området og bidrager til fortællingen om et område præget af globalisering og samtidig med bølger af flygtninge og immigranter sætter fokus på Stationsbyens funktion som indslusningsområde til storbyen København.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Bevarings- og udviklingsstrategien for området er dobbelt, idet den bygger på ideen om, at man på den ene side må formidle og sikre Avedøre Stationsbys historie og på den anden side opdatere den oprindelige plan. Fremtidig planlægning bør tage afsæt de to elementer som hinandens forudsætninger.

Bevaringsværdien i Avedøre Stationsby betyder, at man ved de nødvendige omdannelser og ændringer i det bebyggede miljø respekterer det modernistiske, rationalistiske, demokratiske planprincip og formsprog, herunder for eksempel den farvede beton. Modsætningen hertil var

opførelsen af den nye Enghøjskole (nu bibliotek m.v.), som trækker på klassisk, romantisk dansk byggestil med røde mursten og sadeltage og opleves som et fremmed element, der svækker byens klare formsprog og arkitekturholdning.

Lokalisering af nye funktioner i Stationsbyen skal respektere den oprindelige plans klare funktionsopdeling og understøtte den bymæssige karakter med strøg langs Store Hus og gennem Hovedstien.

Afgørende for til- eller ombygninger er det, at det sker i dialog mellem på den ene side byggeriets eksisterende æstetik og på den anden side de nutidige krav om attraktive boligens indretning.

En udviklingsstrategi for området kan være at opdatere den oprindelige plan ved at fuldføre drømmen om en by, man kan bo i fra vugge til grav. Der mangler i dag tilbud til ældre - alt fra ældreboliger til plejehjem kunne være en mulighed her.

En anden udviklingsstrategi for området kunne være at bryde monofunktionaliteten og give mulighed for butiks- eller andre erhvervsformål i et udvalg af de nuværende boligområder.

Placeringen i et stationsnært område opfordrer til at understrege den oprindelige plans vision om urbanitet ved at åbne muligheder for fortætning i Stationsbyen. Den skal naturligvis hvile på adgangen til store grønne områder udenfor Bymuren.

Rammeområder

4B1 Avedøre Stationsby
4C1 Avedøre Stationscenter
4D6 Hvidovre Gymnasium
4D7 Naverporten
4D12 Avedøre Tvæervej
4F7 Byparken

Avedøregård

Kvarterbeskrivelsen

Avedøregård er et parcelhuskvarter fra mellemkrigstiden. Kvarteret er beliggende mellem Kettevej i nord og Krogholtsvej i syd, mens Avedøres grønne kile løber i vest og kvarterets østlige grænser ligger op til Avedøre Havnevej. Vejstrukturen er iøjnefaldende lige, ligesom det meget flade landskab med lav bebyggelse betyder, at kvarteret enkelte steder har udsigt 4-5 kilometer i retning mod syd til Avedøreværkets siloer på Avedøre Holme.

Undtagelsesvist for et boligkvarter i Hvidovre består Avedøregård næsten udelukkende af parcelhuse. Midt i kvarteret finder man dog småerhverv og et vandværk fra 1936.

De bærende fortællinger

Avedøregård er som parcelhuskvarter et tydeligt eksempel på mellemkrigstidens parcelhusudstykningshistorie i den del af forstaden, hvor landbrugsproduktion og gartnerivirksomhed fortsat dominerede landskabet. Avedøregårds jorder er en af de tidlige udstyknings til lysthusbeboelse i 1920'ernes Avedøre.

I matrikel- og vejstruktur ligner kvarteret en klassisk landmålerudstyknings med sin ekstreme rationalitet og planlægning alene for tekniske forhold. Landmåleren etablerede ved matrikuleringen et retlinjet vejnet, kilometerlange veje, som kunne give adgang til præcist afmålte lige store matrikler.

Kvarterets vejnavne er opkaldt efter tidligere gårde eller gartnerier.

Da villabyernes foreninger opnår lovlig helårsbeboelse er Avedøre endnu underlagt Glostrup Kommune. Og i 1962 stilles store krav til fastholdelsen af Avedøregård som et parcelhuskvarter til enfamilieshuse i byplanvedtægten. Kvarteret har på baggrund af denne byplan i høj grad fastholdt sine fysiske udviklingsrammer i forhold til grundareal og bebyggelsesgrader.

Af andre kulturhistoriske spor i kvarteret findes Kettevej, som er en af de ældste veje i kommunen. En strækning, der i middelalderen blev anvendt som vejen mellem Køge og København. Kettevej er regionalt udpeget som et spor af kulturhistorisk interesse.

Bevarings- og udviklingsstrategi

En supplerende bygningsregistrering af Avedøregårds bevaringsværdige bygninger, der er opført i perioden mellem 1940 og 1980, vil kunne fastholde kvarterets tidsdybde.

Rammeområder

4B41 Avedøregård

Avedørelejren

Kvarterbeskrivelsen

Avedørelejren ligger mellem Avedøre Tværvej og Avedøresletten vest for Byvej. Kvarterets ramme udgøres af et militært kaserneanlæg påbegyndt i 1912. Kvarteret har en stram grundplan, som er blevet oplødt i takt med overgangen til civilt brug i årene efter 1997.

Kvarteret har en hierarkisk struktur og en klar plan i overensstemmelse med den militære oprindelse. Den sydlige del af området rummer kvarterets ældste bygninger samt beboelsesbygninger og en enkelt institution fra de senere år, der alle er opført i røde tegl, mens den nordlige del adskilt af vejen Filmbyen er oprindelige værkstedsbygninger i gule sten opført til militære formål. Længst mod øst er opført en enkelt beboelsesbygning tilpasset værkstedsbygningerne i materialer og form.

Kvarterets sydlige del skyldes for den ældre dels vedkommende arkitekt Viggo Møller, som skabte en bebyggelse præget af gode materialer, godt håndværk og et arkitektonisk udtryk med afsæt i samme stilforståelse, som var baggrund for den næsten samtidige "Bedre Byggeskik"-bevægelse.

Ved overgangen til civil brug var udviklingsprincippet, at kvarteret skulle være funktionsintegreret i modsætning til den i øvrigt funktionsopdelte kommune.

Kvarteret rummer halvdelen af dansk filmindustri, museer, institutioner, restaurant, vandrehjem og ca. 350 boliger.

Kvarteret fremtræder som en campus med bygningskroppene placeret i et grønt tæppe, men samtidig er en bymæssighed, som er forstaden fremmed, søgt fastholdt med bygninger direkte til fortovs bagkant og med fastholdelse af bygningshierarkiet i form af offentlig anvendelse af de centrale bygninger.

De bærende fortællinger

Avedørelejren bærer grundlæggende en militær fortælling, som understreges af placeringen nær Københavns nyere Befæstning.

Hertil kommer den nyere fortælling om filmindustrien, som har sikret kvarterets bygninger et efterliv i danske spillefilm i årene siden 1997. Trods den korte historie, er filmfortællingen blevet en identitetsfaktor, som på den korte bane overskygger den militære.

Endelig rummer Avedørelejren en fortælling om tidsdybde, som både er direkte synlig gennem arkitektur og plan, men også gennem beplantningen. Alle tre elementer repræsenterer en traditionel kvalitet, som er sjælden i forstaden.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4A2 Avedørelejren

4A3 Filmbyen

Avedøresletten og Avedøre Landsby

Kvarterbeskrivelsen

Avedøre Landsby og Avedøresletten ligger i kommunens vestligste del, i området mellem Holbækmotorvejen og Motorring 3. På alle sider er området klart afgrænset.

Mod vest er det fredfyldte slettelandskab beskyttet mod ringvejens intense trafik af Vestvolden, der med voldgrav, høje træer og uigennemtrængeligt krat vogter det rekreative slettelandskab, der tidligere var øvelsesterræn for militæret i Avedørelejren. Mod nord udgør Holbækmotorvejens gigantiske støjvold et bolværk for bondemiljøet i Avedøre Landsby, mens de ekspanderende parcelhusbebyggelser øst for Byvej holdes på afstand af et bånd af gartnerier. Mod syd udgør Avedøre Tværvej og Avedørelejren den naturlige afgrænsning. Avedøresletten og Avedøre Landsby har derfor karakter af et stykke uforstyrret natur midt i Hvidovres urbane kontinuitet og er samtidig blandt de mest centrale, ubebyggede arealer i Københavnsområdet.

De skiftende omstændigheder og de mangesidede fortællinger giver Avedøresletten karakter af en beroligende og malerisk tankestreg midt i en gennemplanlagt by, hvor de bærende fortællinger har sat forskellige spor på området, men alt sammen så tilpas afdæmpet, at området fremstår imødekommende og harmonisk.

Allerede i 1936 blev sletten tiltænkt en rekreativ funktion, i rapporten Københavnsegnens Grønne Områder – Forslag til et System af Områder for Friluftsliv, blev det skitseret hvordan området kunne udgøre den inderste del af en grøn kile mellem bydannelserne mod henholdsvis Køge og Roskilde. Dermed kom Avedøresletten fra et tidligt tidspunkt til at indgå som centralt rekreativt element i den senere Fingerplan, blot med den hage, at området stadig ikke er blevet aktiveret som rekreativt område, men fremstår som postmilitært slettelandskab.

Miljøet omkring Avedøre Landsby vidner om 1000 års historie som landbrugsfællesskab, hvor generationer af Avedøreboere kultiverede den frugtbare jord, længe før militæret eller velfærdsingeniører fik ambitioner på områdets vegne. Oprindeligt strakte landsbyens marker sig helt ned til Avedøre Holme, og den snørklede Storegade med gadekær og tætliggende gårde udgjorde kernen i landbomiljøet. Selvom der kun er få gårde tilbage i Avedøre Landsby, fornemmer man stadig den karakteristiske struktur som fortelandsby centreret omkring gadekæret og klart afgrænset mod sletten.

Indtrykket af landsbyidyl er så intakt, at gadekæret med gården Kastanienborg i baggrunden stadig er den foretrukne bryllupsfotokulisse for nygifte Hvidovrepar.

Den nuværende landsby er formentlig opstået omkring år 1000, men arkæologiske udgravninger omkring Stavnsbjerggård og volden ud mod Holbækmotorvejen, tyder på bosættelser i området allerede omkring år 800. Landsbyen er udpeget som særlig landsby og kulturmiljø.

De bærende fortællinger

Det 250 ha store område har ved et sammenfald af mange omstændigheder overlevet det 20. århundredes vilde boligekspansion. Fra anlæggelsen af Avedørelejren i 1912 og frem til midten af 1990'erne blev det flade slettelandskab brugt af forsvaret, og områdets herlighed var alene til glæde for unge rekrutter.

Avedøresletten og Avedøre Landsbys historie dækker flere historiske lag, der sammen udgør fortællingerne om et værdifuldt og smukt landskab midt i en af landets tættest bebyggede kommuner.

Et unikt område, hvor by og landskab er integreret i planlægning, og ikke blot som by og infrastruktur. Området rummer både historien om Fingerplanen og moderne byplanlægning, forsvarshistorie med Vestvolden og Avedørelejren, landbohistorie med udskiftningslandskab og 1700-tallets landboreformer samt endnu aktive gartnerier.

Selvom områdets fortællinger både handler om velfærdsbyggeri, militær- og ikke mindst landbrugshistorie er det fysiske møde mellem fortællingerne relativt harmonisk, i og med at ingen af de tre hovedfortællinger dominerer området i dag. Den militære tilstedeværelse er kun bibeholdt i fysiske anlæg, det samme gælder landbruget, der ikke længere præger landskabet. I den moderne velfærdsstatslige udbygning af Avedøre Holme og Stationsbyen skulle Avedøresletten i tråd med planerne fra 1936 have udgjort områdets rekreative zone, men dette blev aldrig realiseret.

I kvarteret er en del tidligere eller endnu funktionelle gartnerier, hvoraf et udvalg er udpeget regionalt som spor af kulturhistorisk interesse.

Bevarings- og udviklingsstrategi

For bevarings- og udviklingsstrategi henvises til kommuneplanens hovedstruktur om den grønne kile.

Rammeområder

4B50 Avedøre Landsby
4D1 Avedøregårdene
4D3 Avedøre Stadion
4D14 Poppelgården
4D17 Byvej Øst
4F1 Sletten
4F6 Foldene
4F8 Avedøre Slettevej
4F9 Byvej Øst
4T1 Ringstedbanen 2

Dybenskær

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Dybenskær er et restområde, der i dag er fyldt op med sociale byfunktioner og boliger i et fladt, grønt græsareal syd for Den Grønne Kile. Foruden et regnvandsbassin finder man her en skole, et fritidshjem, nyere plejeboliger, et nedlagt plejehjem, hvis fremtid endnu er uafklaret, et nyt plejehjem til erstatning for det nedlagte samt nye familieboliger AlmenBolig+bebyggelsen. Dybenskærkvarteret er afgrænset af Byvej i vest og Frydenhøjstien i øst, Brostykkevej i nord og i den sydlige ende er jernbanedæmningen med S-banen mellem Køge og København.

De bærende fortællinger

Kvarteret var helt frem til midten af det 20. århundrede ren landbrugsjord, der lå mellem gårdene Toftegård, Dybenskær, Kjærgård. De to sidstnævnte blev ryddet, da man opførte Avedøre Stationsby i 1970'erne. Dybenskærvej blev etableret, så der var en direkte vejføring gennem Strandhaven og videre gennem Paris Boulevard. Et vejforløb, der siden blev trafikdæmpet. Avedøre Skole blev opført som centralskole i 1958.

Dybenskærkvarteret kan ud fra en planhistorisk beskrivelse karakteriseres som et postmoderne tillæg til Avedøre Stationsby - her er de sociale byfunktioner, der manglede i den totaltplanlagte velfærdsby, siden blevet placeret. Avedøre Stationsby blev tænkt ud fra princippet om, at det skulle være muligt at leve der fra vugge til grav. Først flere årtier senere blev der etableret boliger til ældre tæt på Avedøre Stationsby. Det er også fortællingen om den almene sektors seneste konceptudvikling med anlægget af AlmenBolig+. I modsætning til klassiske almene boliger har beboerne i AlmenBolig+ større indflydelse på egen bolig samtidig med, at alle yder en indsats ved blandt andet at være med til at slå græs, klippe hæk osv. i afdelingen.

Frydenhøjstien er et landbrugssamfundshistorisk spor i bylandskabet i dag, en vej der oprindeligt vejbetjente Frydenhøjgården med Avedøre Landsby i nord.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4A1 Langkildevej Syd
4B4 Byvej 223
4B5 Dybenskær
4B7 Langkildevej Øst
4B30 Langkildevej Nord
4D2 Avedøre Skole

Egevolden

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Egevolden ligger syd for S-banen til Køge, mellem Byvej og Avedøre Havnevej. Kvarteret består af flere områder, der er skarpt adskilte. Kvarterets mest markante bebyggelser er Lejerbo og Egevolden I og II, der ligger henholdsvis øst og vest for Frydenhøjskolen.

Egevolden I er opført i 1965-66 som en del af Lejerbos montageplan fra 1960'erne og er identisk med boligområdet Rosenhøj ved Hvidovrevej og Holbækmotorvejen. Egevolden I er

dog kun i tre etager mod Rosenhøjs fire. Egevoldens bygninger er placeret vinkelret på hinanden, hvilket skaber tre store gårdrum med parkering, fællesfaciliteter og institutioner. Både Egevolden I og Rosenhøj har lidt under ringe samlekvalitet og for hastig opførelse. Begge bebyggelser er dog i dag renoveret med facadetegl. Egevolden II er opført i 1972-73 og består af to syvetagers højhuse med 252 lejligheder og fællesfaciliteter i stueetagen. Egevolden II er opført i beton, med en stram horisontal struktur der oprindeligt blev blødt op med rødmaledede vertikale bånd.

I kvarterets østlige del ligger andelsforeningen Frydenhøjparken fra 1976-77. Bebyggelsen består af rækkehuse med 112 boliger, og blev planlagt som eksperimentalt byggeri forud for anlæggelsen af Avedøre Stationsby. Rækkehusene er derfor tæt beslægtede med Stationsbyens gårdhavehuse og er opført i seks forskellige typer fra 53 m² til 116 m².

I kvarterets midte ligger Frydenhøjskolen og Frydenhøjhallerne, institutionsbyggeri i gule mursten fra 1970 med to skolegårde, sportshal og boldbaner. Syd for Egevolden og ud mod Byvej ligger bebyggelsen Terrassehusene trukket tilbage fra vejen. Bebyggelsen består af sydvendte rækkehuse i to etager opført i 1970'erne med hvide forskalningstegl. Syd for Terrassehusene ligger en parcelhusbebyggelse med huse fra 1930'erne og fremefter.

De bærende fortællinger

Kvarteret Egevolden er stærkt præget af elementbyggeri fra 1960'erne og 1970'erne, Frydenhøjskolen er dog et eksempel på gedigent institutionsbyggeri i ét plan. Skolen har fået sit navn efter Frydenhøj, som lå der hvor skolen ligger i dag. Den overpløjede gravhøj fra bronzealderen, rummede et sværd fra Bronzealderen, som i dag er markeret med et Historien i Gaden monument ved Frydenhøjstien. Kvarterets bærende fortælling er den sene forstadsudviklings tro på, at gode liv kan leves i store strukturer, der ikke forholder sig til sammenhæng mellem det omgivende bymiljø eller landskab.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings – eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B2 Egevolden 2-30

4B3 Egevolden 110-212

4B26 Byvej 261-329

4B27 Muldebærvænget

4B28 Østre Strandvej/Frydenhøjparken

4B29 Frydenhøjparken

4B46 Brombærvænget/Guldbærvænget/Gammel Køge Landevej

4D10 Frydenhøjskolen

Ketteholm

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Ketteholm består af ti gule blokke med i alt 51 rækkehuse i 1½ etage opført i 1980. Kvarteret ligger ved den blinde vej Ketteholm op til Avedøre Havnevej i øst. Bebyggelsesplanen for Ketteholm rummer både grønne fællesarealer og private haverum til de enkelte rækkehuse.

De bærende fortællinger

Ketteholms bebyggelsesplan er et eksempel på en byplanlægning, der til overflod findes i de ydre forstæder som f.eks. Smørumnedre eller Ballerup. I Hvidovre findes kun ganske få

boligplaner fra slutningen af 1970'erne, da størstedelen af kommunen allerede var udbygget på dette tidspunkt.

Velfærdssamfundets fortælling om danskernes parcelhusdrømme i en 1970'er version, men i en tid hvor kommunen er så udbygget, at et restområde ved Avedøre Havnevej på gammel gartnerijord omdannes til beboelse. I kontrast til de traditionelle parcelhuskvarterer i kommunen fik Ketteholm en trafikstruktur med en blind adgangsvej. Dette har betydet, at området i dag er et sted, man kun kommer, hvis man har et ærinde.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B22 Ketteholm

Kettehøj

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Kettehøj består af to kolonihaveforeninger – Kettehøj I og Kettehøj II, der er beliggende ved siden af hinanden, men fungerer som to selvstændige foreninger. Kettehøj I består af 45 havelodder mens der findes 83 haver i Kettehøj II. Foreningerne er beliggende med hver sin indgang fra Kettevej, og begge grænser op til Holbækmotorvejen mod nord. I hver forening er et fælleshus. Færdselsarealerne er grusbelagte, men så brede, at det er muligt for foreningsmedlemmerne at køre til havelodderne i bil.

De bærende fortællinger

Kettehøj kolonihavekvarter var før etableringen af Holbækmotorvejen i 1964 en del af Brøndby Kommune. Siden begyndelsen af 1950'erne har Kettehøjs kolonihavehuse eksisteret på Kettegårds tidligere landbrugsjord. I 1930'erne var der en rig gartneriproduktion.

I 1990'erne blev Kettehøj haveforeningerne gjort til varige kolonihaver ligesom mange andre rundt omkring i landet. Kolonihaveloven betød, at kolonihaverne skulle fastholdes som fritidsbydele til sommerbenyttelse og ikke kunne anvendes til byudvikling. Derfor er kolonihaveområderne på det nærmeste fredet, mens det til gengæld er fastholdt, at der er offentlig adgang til området og at det er ulovligt at overnatte i sit kolonihavehus i vinterhalvåret.

En af kommunens ældste veje er Kettevej, der er regionalt udpeget som et spor af kulturhistorisk interesse. Kettevej var den oprindelige landevej til Køge før Gl. Køge Landevej blev etableret i 1720. Den gamle middelaldervej løb igennem Hvidovre Landsby, hvoraf resterne af vejen foruden Kettevej er den nuværende Kettegårds Allé og Kirkegade.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4F21HF Kettehøj 1 & 2

Krogholtbjerg

Kvarterbeskrivelsen

Mellem Brostykkevej i syd, Avedøre Havnevej i øst og Krogholtsvej i nord grænser Krogholtbjergkvarteret sig op til Avedøres grønne kile i vest. Typehuse fra 1960'erne præger kvarteret. Krogholtbjergkvarteret rummer et smalt, tragtformet offentligt fællesareal. Kvarteret indeholder også kolonihaveforeningen Dahlia, som blev opført på Krogholtbjergs jorde. Dahlia er et andelshavekvarter til sommerbrug, og fungerer i dag som et fritidslandskab i forlængelse af Den Grønne Kile.

I kvarteret finder man ligeledes institutionen Ærtebjerg, som Glostrup Boligselskab var bygherre til. Institutionen Ærtebjerg blev opført i 1971 i tegl, kalksandsten og cementsten. Den forskudte tagetage i tegl gør det muligt at udnytte loftsarealet og tilføje vinduespartier, det er bygningsdetaljer i et institutionsbyggeri, der er sjældent for Hvidovre.

De bærende fortællinger

Tanken bag planerne for kvarteret var at etablere en tryk vejstruktur med blinde, aflukkede veje. I planfaglig terminologi hører det under neighbourhood-tankegangen at skabe stille og rolige parcelhuskvarterer, der virkede trafiksikre for børnenes frie leg og samtidig kriminalitetsforebyggende i sin sociale kontrol. Det er netop denne type parcelhuskvarterer, som bredte sig henover Greve eller Kildebrønne i 1960'erne og 1970'erne med typehuse og garageporte til de glade udflyttere. Men i Hvidovre er det faktisk det eneste gennemførte eksempel på reel, planlagt udstykning af et parcelhusområde.

Hvor villakvarterer som oftest var gradvise udstykninger og en sporadisk forøgelse af storbyens grænser, er Krogholtbjergkvarteret i modsætning hertil et eksempel på 1960'ernes planlagte parcelhusudstyknings, sådan som det primært skete i landets forstæder. Alle øvrige parcelhuskvarterer i Hvidovre begyndte som sommerhusudstyknings - Krogholtbjergkvarteret var planlagt som helårsbeboelse fra begyndelsen. En stor andel af kvarterets parcellere holder fast ved det levende hegn i skellet. Krogholtbjergkvarteret bærer præg af en stringent plan, som formentlig har reminiscenser fra byplanvedtægten, der i 1966 satte rammerne for brugen af området.

Grundejerforeningen Krogholtbjergs navn er det eneste levn fra tiden før udstykningen, hvor gården Krogholtbjerg havde adresse, fra 1844. Før udskiftningen lå gården i Avedøre Landsby.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B51 Krogholtbjerg

4F22 HF Dahlia

Motorvejsservice

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret indeholder et højhusbyggeri med hotelvirksomhed, en servicestation, detailhandel og en fastfood restaurant.

Kvarteret er opkaldt efter den type virksomheder, der som oftest findes langs motorvejsnettet i den vestlige verden.

De bærende fortællinger

Da Holbækmotorvejen blev etableret i 1964 ændredes kommunegrænsen mellem Brøndby og Hvidovre. Kvarterets servicefunktioner blev etableret i løbet af 1980'erne og 1990'erne.

Der var tidligere en del gartneriproduktion i området, og indenfor kvarterets arealer lå drivhuse fra 1930'erne, der blev ryddet da der opførtes bebyggelse til restaurant (McDonalds) og dagligvarebutikker ved Kettevej.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4C2 Kettevej Syd

4C3 Kettevej Nord

Nymarken

Kvarterbeskrivelsen

Kvarteret Nymarken ligger i det vestligste Hvidovre mellem Gammel Køge Landevej og Avedøre Stationsby umiddelbart bag Vestvolden. I kvarterets nordøstligste hjørne ligger Cirkusgrunden, der er en af kommunens sidste ubebyggede grunde. Nymarken er altovervejende et boligkvarter bestående af enfamiliehuse, rækkehuse og enkelte institutioner.

Nymarken blev udparcelleret til ejerboliger fra 1940 og frem, primært fra gårdene Nymarken og Engstrupgård. Udbygningen foregik løbende og i årtierne efter 2. verdenskrig lå parcelhuse og landbrugsejendomme stadig side om side. Kvarteret består i dag af flere grundejerforeninger og kvarterer rummer bebyggelser fra alle årtier siden 1940'erne.

De bærende fortællinger

Bebyggelsen i Nymarken knytter sig til den villa- og parcelhuskultur, der opstod i Københavns forstadskommuner fra 1920'erne og frem i takt med at mange landbrugsejendomme blev udparcelleret og solgt til privat beboelse.

I Nymarken blev de første grunde solgt af Jensen Bloch, der var ejer af Nymarken. Jensen Bloch var entreprenant, men som ansvarlig for anlæggelse og vedligeholdelse af kvarterets veje skuffede han parcellisterne, der måtte nøjes med dårlige slaggeveje.

De mange nye parcel- og villakvarterer, der opstod før og efter verdenskrigen, udgjorde en central modfortælling til de almennyttige boligselskaber. Parcelhusejerne fandt ofte sammen i fællesskaber omkring pionerarbejdet på de tidligere landbrugsjorder og desuden havde de en lang række forpligtelser knyttet til vedligeholdelse og varetagelse af fællesarealer, veje, kloakering, belysning osv.

Salget af grunde i Nymarken var i høj grad drevet af forventningerne om snarlig forlængelse af S-banen fra Dybbølsbro langs Køge Bugt, denne udvidelse kom imidlertid først 30 år senere i 1972.

I kvarterets nordlige ende løber Paradisvej, et navn, der referer til den midlertidige militærlejr Paradislejren, som husede Vestvoldens sikringsstyrke. Mange af vejnavnene i kvarteret er opstået på grundejernes initiativ og eksempelvis Blochs Allé henviser til føromtalt gårdejer Jensen Bloch, mens navne som Fortvej og Voldvejstien referer til den nærliggende Vestvold. De mange vejnavne, der begynder med Eng- er et levn fra landbrugstiden.

Nymarken lå helt frem til 1960'erne som en villaenklave midt i et landbrugs- og gartnerilandskab. Kvarteret havde derfor også eget marketenderi og købmandsbutik på Parallelvej.

Før anlæggelsen af Motorvej E20 over Avedøre Holme til Amager blev det overvejet at lade en motorvej gå via Gammel Køge Landevej, gennem Nymarken og ud gennem Vestvolden. En betragtelig korridor gennem Nymarken blev derfor projekteret til anlæggelse af motorvejen. Til grundejernes lettelse blev motorvejen som bekendt anlagt over Avedøre Holme, og i dag løber Voldvejstien der, hvor motorvejen var planlagt.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4A4 Cirkusgrunden
4B23 Engvænget/Paradisvej
4B24 Enghøjparken
4B25 Engvadvej/Engstrupgårdsvej
4B45 Nymarkskvarteret

Skårupvej

Kvarterbeskrivelsen

Skårupvej-kvarteret er et boligområde med en grøn bebyggelsesplan fra 1989 med punkt- og rækkehuse i to etager. Rækkehusene har ensidig taghældning og punkthusene pyramidetage. Bebyggelsesplanen blev etableret ud fra et for sin tid nuanceret mix af både almene boliger og private andelsboliger. Skårupvej-kvarteret ligger som et meget aflukket firkantet område kilet ind mellem det gule kvarter Strandhavens tæt-lave boligområde, Avedøre Havnevej og bag banelegemet med S-banen mellem Køge og København. Kvarteret betjenes af en indre smal ringvej, der snor sig ind gennem bebyggelsen.

De bærende fortællinger

Bebyggelsesplanen for Skårupvej blev til på baggrund af en konkurrence fra 1988 som kommunen udskrev, hvor der blev stillet forslag til et byggeri af høj arkitektonisk kvalitet, en miljømæssig attraktiv bebyggelse, der kunne integrere to boligtyper – det almene og andelstanken. Konkurrencens vindere blev Arkitektgruppen Århus A/S.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B43 Skårupvej

Strandhaven

Kvarterbeskrivelsen

Strandhaven fremtræder som et homogent tæt-lavt boligområde af enfamiliehuse, der skiller sig ud fra de omkringliggende kvarterer ved i høj grad at have et markant fællespræg af materialer og form. Til forskel fra tæt-lave boligområder i øvrigt er der individuelle variationer mellem husenes fremtræden. Strandhaven er afgrænset af Sandholtvej, Brobyvej, Langåvej og Dybenskærvej, hvor sidstnævnte blev etableret som kvarterets gennemførselsvej. Strandhavens veje er i øvrigt opkaldt efter jyske og fynske byer.

Strandhavehusenes gule mursten er forskellige, da bygningerne er opført henover en 50-årig periode. Men byggeriet er sket ud fra en fælles grundplan med individuelle forskelle i forhold til vinduer, døre, carporte og tage m.m. Alle er enfamiliehuse, der er bygget sammen i naboskel, hvorfor strandhavehusene som bygningskategori kaldes for kædehuse.

Strandhaven er bærer af en særlig byhistorisk fortælling om, hvordan arbejdernes fritidsliv i kolonihaveforeningerne gradvist ændrede sig over 50 år, da de nye parcellister fik udflytningsmuligheder under en stram planlægning i 1960'erne. Det er samtidig historien om et by- og boligeksperiment, der gik ud på at lade ejerne få medbestemmelse i en tid hvor industrialiseringen af byggeriet for alvor tog fart.

Som et anneks til bebyggelsen Strandhaven ligger Strandhaven II, som vejbetjenes af Strandhaven, men som er opført efter andre principper på større grundarealer med fritliggende enfamiliehuse placeret med gavlen ud mod vejen.

De bærende fortællinger

Strandhaven var oprindeligt en kolonihaveforening, der henover 50 år forandrede sig til et tæt-lavt boligområde. Strandhavens foreningshistorie begynder i 1918 og den er bærer af fortællingen om kolonihavebevægelsens midlertidige status, da foreningen lå i Valby, Kalveboderne og Vigerslev, før den permanente adresse blev i Avedøre. Avedøre var endnu en del af Glostrup Kommune, da Strandhavens koloniforening købte jorden.

Om foreningslivet i kolonihaven Strandhaven siges det, at der gjaldt meget strenge regler for beboerne, altså en stærk restriktiv fællesskabskultur der også er forklaringen på, at parcelejerne indgik en aftale om en ny bebyggelsesplan i 1964 med Glostrup Kommune: Glostrup Kommune tog initiativet på baggrund af en stram byudviklingsplan for Københavnsegnen fra 1951, der havde til hensigt at etablere helårshuse i områder, hvor grundene var betalt ud og hvor kloakering, vandforsyning og vejsystem havde de nødvendige, bymæssige forhold for at opnå helårsstatus.

Hvad planlægning betyder for udviklingen, er særdeles tydeligt at se i et kvarter som Strandhaven. Strandhaven er et eksempel på 1960'ernes planlægning men med den særlige forudsætning at skulle i dialog med en eksisterende bykultur - fritidsfolkets kolonihavekultur. Byplanvedtægt A4 for Strandhaven blev udformet af arkitektfirmaet Skaarup & Jespersen, der også var byplanlæggerne bag Avedøre Stationsby. Arkitekten Ole Buhl blev bedt om at udforme et forslag til forskellige hustyper.

Meget ulig Avedøre Stationsby fik arkitekterne med Strandhaven formuleret en bydelsplan, der giver plads til det individuelle særpræg i en ensartet planramme. Med overgangen fra den totalt frie bestemmelsesret over udformningen af eget lysthus, fik de nye ejere i Strandhaven friheden til at vælge mellem forskellige typehuse med samme grundprincipper. Afgørende var det, at ejeren selv skulle sørge for opførelsen af det nye helårshus. Nogle ville have bryggers, andre badeværelse, nogle ville have små stuer andre store, nogle ville have spisekøkken andre et arbejdskøkken. Ejerne fik mulighed for selv at opføre bygningen, som på denne måde blev

et typehusbyggeri med individuel bestemmelsesret. Nogle valgte ikke at opføre et strandhavehus, men fulgte blot byplanvedtægten.

I 1960'erne gennemførte Glostrup Kommune en byplanvedtægt for Strandhaven II, som ikke var udlagt til kolonihaveforening før, og derfor ikke undergik samme byudviklingsproces. Strandhaven II var fra starten et parcelhuskvarter tiltænkt beboelse for den lidt større familie.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B31 Strandhaven

4B44 Strandhaven II

Strøbyholm og Byholmene

Kvarterbeskrivelsen

Strøbyholm og Byholmene ligger mellem Kettevej og Holbækmotorvejen. Kvarteret hørte oprindeligt til Brøndby Kommune, men overgik med anlæggelsen af motorvejen i 1964 til Hvidovre Kommune. Kvarteret består af to tæt-lave bebyggelser samt nogle få parcelhuse fra 1960'erne.

Den tæt-lave bebyggelse Byholmene består både af fritliggende bygninger og rækkehuse mens Strøbyholm er en kædehusbebyggelse. Ud mod Kettevej ligger børneinstitutionen Vedbyholm fra 1970'erne. Kvarteret ligger tæt på motorvejen, men er afskærmet af en støjvold samt et beplantningsbælte.

De bærende fortællinger

Alle kvarterets huse er opført fra 1950'erne og frem, Byholmene er bl.a. opført i 1970'erne af Roslev Huse A/S. De forskellige bebyggelser nord for Kettevej er afskærmet fra vejen af hække og træer, og fremstår som lukkede områder med stilleveje og stisystemer. Kvartererne langs Kettevej er i høj grad orienteret indad mod kvarteret frem for ud mod den overordnede vej. Strøbyholm og Byholmene er på den måde typisk lukkede parcel- og rækkehusbebyggelser fra 1960'erne og 1970'erne, hvor børns trivsel, leg og sikkerhed blev prioriteret højt.

Selvom husene i kvarteret og langs haveforeningen Kettehøj alle sammen er fra det 20. århundrede, så er områdets vejforløb meget gammelt og har stor kulturhistorisk betydning for kommunen: Kettevej er resterne af den ældste landevej til Køge som løb over Kirkegade og Kettegårds Allé i Hvidovre og videre gennem Avedøre. Kettevejs forløb kan genfindes på kort tilbage fra 1700-tallet og egnens bønder har brugt landevejen siden middelalderen.

Også den gamle vejføring fra Kjettegården og Avedøre Landsby til Bakkegården i Brøndby ligger stadig i kvarteret - der hvor Kærbyholm løber i dag. Kettevej har altså været en del af hovedvejen fra København til Køge, og har haft stor betydning for både Avedøre og Hvidovre som begge havde kgl. privilegerede kroer. Vejen er udpeget som et spor af regionalt kulturhistorisk interesse.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings- eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B21 Strøbyholm og Byholmene

Toftegården

Kvarterbeskrivelsen

Toftegård er et meget aflukket kvarter, hvor parcelhusene, der ligger ud til vejene, har baghave til de omkringliggende veje Avedøre Havnevej, Brostykkevej, Frydenhøjstien og Sjølundvej. Kvarteret gennemskæres af en grøn kile - Toftegårdsparken – der delvist er ejet af kommunen, delvist af Toftegårdens Grundejerforening. Parken er offentlig tilgængelig og brudt af syv tværgående veje.

De bærende fortællinger

Toftegårdens parcelhuse er hovedsageligt typehuse, som blev opført i 1960'erne eller 1970'erne. Da kvarteret endnu var landbrugsjord, hørte den under Toftegårdens ejere. I 1949 blev jorden udstykket til sommerhusgrunde med undtagelse af Ørumvej og Rudbølvej, der endnu var bebygget med Toftegårdens landbrugsejendom. Udstykningen af grundene til sommerhusområde betød at husenes orientering blev vendt ind mod kvarterets centrum og ikke ud til de omkringliggende hovedfærdselsveje.

Det har resulteret i den facadeløse karakter, som Toftegårdens parcelhuskvarter har ud til Brostykkevej i dag. Med den stigende bilisme i 1950'erne og 1960'erne samtidig med Avedøre Havnevejs gennemførelse til Avedøre Holme, gav det god mening at bevare kvarterets lukkede facader ud mod hovedfærdselsårene.

At kvarteret oprindeligt var fritidsfolkets kommer også til udtryk i Toftegårdsparkens grønne fællesarealer, som blev etableret ved udstykningen til sommerhusforening.

Af kulturhistoriske spor i Toftegårdskvarteret findes i øvrigt Frydenhøjstien fra landbrugssamfundets tid, som blev benyttet som vejføring til Frydenhøjgårdens jorder syd for Gammel Køge Landevej.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Der er ikke formuleret en bevarings eller udviklingsstrategi for kvarteret.

Rammeområder

4B42 Toftegården

Vestvolden

Kvarterbeskrivelsen

Vestvolden er kommunens vestligste kvarter og udgør en markant fysisk afgrænsning til Brøndby Kommune. Vestvolden er national historie. Anlægget strækker sig i en halvcirkel over ca. 14 kilometer fra Avedøre Holme i syd til Utterslev Mose i nord. Volden er opført mellem 1886 og 1894 under ledelse af oberstløjtnant Sommerfeldt. Volden er den vestlige del af Københavns sø- og landbefæstning, der skulle beskytte byen mod belejringer. Anlæg som Garderhøjfortet, Charlottenlund Fort og Flakfortet er alle dele af det samme forsvarsværk mellem Vestvolden og Øresund.

Selve Vestvolden er opført som et sammenhængende fæstningsanlæg, hvor der oprindeligt kun var ganske få tværgående passager så som Roskildevej, Roskildebanelen og Gammel Køge Landevej. Volden skulle forsvares af infanteri, tunge kanoner, automatkanoner og maskingeværer, så den angribende fjende kunne beskydes på alle afstande.

De bærende fortællinger

Vestvolden er altså et historisk bygningsværk og en fortælling, der ikke bare er interessant lokalt, men også regionalt, nationalt og internationalt med et gigantisk fortællepotentiale. Vestvolden er udpeget som fredet fortidsminde sammen med resten af Københavns Befæstning.

Da Vestvolden blev opført var den blandt verdens mest avancerede fæstningsanlæg og blev særlig berygtet for de udspekulerede kaponierer (bunkers). Vestvolden er anlagt mere end 10 kilometer vest for København, da man ville holde fjendtligt belejringsartilleri så lang fra byen, at dets granater ikke kunne nå centrum.

Den militære udvikling i årene omkring år 1900 gik imidlertid så hurtig, at anlægget stort set var forældet før det stod færdigt, om end det stadig kunne have en vis afskrækkende virkning.

Ud over den nationale forsvarsfortælling rummer Vestvolden også en lang række interessante fortællinger blandt andet om arbejderhistorie, folkelig forsvarsvilje, nationale prestigeprojekter, byggeteknologi og ikke mindst om den rivende militærudvikling op til 1. verdenskrig. Befæstningen var forældet før den stod færdig og landet havde ikke råd til at modernisere anlægget. Befæstningen kom derfor aldrig i brug på trods af at det blev bemanded under 1. verdenskrig, hvor landets sikkerhed var i overhængende fare. Hovedparten af de militære anlæg blev sløjft i 1920'erne, og volden har siden overvejende haft rekreativ karakter.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Med Skov- og Naturstyrelsens, Kulturarvsstyrelsens og Realdanias storstilede program "Københavns Befæstning" er der allerede taget skridt til en formidlings- og udviklingsstrategi for området.

Men aktivering og anvendelse af Vestvoldens kvaliteter kræver ligeledes en stærk lokal indsats og vilje. På kommunalt niveau er der brug for en forståelse af, at Vestvolden både kan spille en rolle for Hvidovreborgerne i lokale sundheds-, miljø- og fritidsprojekter, samtidig med at området har et unikt potentiale for tiltrækning af turister fra nær og fjern. Den rigelige plads på volden gør også, at en stor vifte af forenings- og brugerdrevne aktiviteter kan medtænkes.

Rammeområder

4F2 Vestvolden Syd

4F5 Vestvolden

4F10 vestvolden/Strandvangen

Avedøre Holme

Avedøre Holme

Kvarterbeskrivelsen

Avedøre Holme er Danmarks største industriområde, etableret mellem 1957 og 1966 i et lavvandet vådområde i storbyens udkant. Holmenes vildtvoksende natur blev inddæmmet, afvandet, jævnet og indrettet efter industrisamfundets rationaler. Formålet var at samle de industrivirksomheder, som var uønskede tæt på beboelse og grønne områder. Senere udbyggedes området mod syd med store offentlige værker, der ligeledes var uønsket andetsteds: Rensningsanlæg, losseplads og kraftvarmeværk. Paradoksalt nok blev denne stærkt miljøbelastende produktion anlagt på det, der tidligere var et smukt og uspoleret kystmiljø domineret af rørskov og fugleliv.

Med etableringen af områdets mega-grid af store parceller og brede veje afspejler industriområdet en rationel tilgang til planlægningen af det senindustrielle samfund. Ideen om totalplanlægning udformet i stor skala er styrende for hele udstykningen, og udgør derfor et rendyrket eksempel på tidens plan- og samfundshistorie. Med sine 475 ha udgør kvarteret ca. 1/5 af kommunens samlede areal.

Områdets mange store parceller har medført tilsvarende store byggerier, eksempelvis entreprenøren Bøje Nielsens 300 meter lange kontorbygning fra 1982, der foruden at være landets længste kontorbygning, er en markant port ind til området. Bygningen hedder i dag Copenhagen Business Park.

Avedøreværkets designede bygninger og majestætiske skorstene harmonerer også med områdets dimensioner. Avedøreværket er i al sin væld et ikonisk vartegn, ikke bare for Hvidovre, men for hele det sydlige indløb til Øresund.

De bærende fortællinger

Anlægget af Avedøre Holme blev sidste punktum i udviklingen af store industriområder i Danmark. Da Avedøre Holme stod færdigt, rykkede industrien til provinsen, og efter oliekrisen i 1973 kom Danmark ind i nedgangstider, og tiden som industrination lakkede mod enden. Den synlige bærende fortælling er derfor plan- og samfundshistorie i mega-skala. Områdets plan kan sammenlignes med eksempelvis 1700-tallets byplanlægning i Frederiksstad, men adskiller sig ved, at bygningsmassen ikke er opført til at stå flere århundreder, men er bygget billigt med tanke på hurtig ombygning og udskiftning i takt med ændrede behov. Nøgleordene for Avedøre Holme er industrisamfund og modernitet. Zoomer man ud og ser på Avedøre Stationsby, Avedøresletten og hele den storkøbenhavnske Fingerplan som helhed, udgør Avedøre Holme en central brik i fortællingen om velfærdsstatens overordnede samfundsplanlægning, der opererede med adskilte zoner til arbejde, rekreation og hvile.

Det karakteristiske ved Avedøre Holme er det grovmaskede grid og de brede vejudlæg. Områdets centrale fortælling hænger altså sammen med dimensionerne, ligesom den direkte og hurtige adgang til den øvrige infrastruktur er fysiske spor i dette bylandskab. Ud over Avedøreværket og Bøje Nielsens kontorhus er alt byggeri på området udført relativt lavt med henblik på tilgængelighed og let adgang til virksomhedernes produktions- og lagerområder.

Under asfalten og den nuværende gennemplanlagte overflade skjuler sig imidlertid mange lag af Hvidovres historie fra før planlægningsamfundets tid. Tidligere var området sommerhusparadis for ferietrængende københavnere. Og før sommerhuse og københavnere

brugte lokalbefolkningen rørsumpen til tækning, græsning og fiskeri. Går man årtusinder tilbage i historien har området også været bosted fra Ærtebøllekulturen.

Bevarings- og udviklingsstrategi

Den centrale vision for Avedøre Holme er at formidle historien om Danmarks sidste, store industriudstyknings, og samtidig bør området opdateres, så det vedbliver at være et stort aktiv for kommunen og grundejerne. Dette tænkes gjort ved at fastholde Avedøre Holme som område for funktioner, der er uønskede andre steder. Det er altså ikke den enkelte bygning eller virksomhed på Avedøre Holme, der er omdrejningspunktet i en bevaringsstrategi, men områdets struktur, de grandiose boulevarder og vældige parceller, der udgør de centrale elementer i fortællingen om industri- og velfærdssamfundets planlægningskultur.

Områdets grå nuancer og upersonlige asfaltflader skal ikke tænkes som nedslående begrænsninger - men som muligheder. Avedøre Holme udgør den ideale ramme for de aktiviteter ingen af os ønsker i baghaven, men som det kultur- og oplevelseshungrende menneske heller ikke kan undvære: Lys, larm, action og fart. Avedøre Holmes parceller rummer rigelig plads til oplevelsessamfundets institutioner såsom stadioner, forlystelsesparker og andre leisurfunktioner. En forudsætning for denne udvikling er dog en ændring af landsplanlægningen samt en udbygning af de kollektive trafikforbindelser til og fra Avedøre Holme.

Området er desuden ideelt til fremtidens miljø og energiløsninger. De åbne vidder og forblæste kyststrækninger er optimale for vindmøller og solfangeranlæg. Kort sagt, så er Holmene som skabt til det uønskede.

Avedøre Holme har mange udviklingsmuligheder, men området udgør som sagt også en vigtig fortælling om det moderne Danmark, og har derfor også nogle væsentlige formidlingspotentialer. På samme måde som Brede Værket i Kgs. Lyngby formidler det 19. århundredes industrifortælling, kan Avedøre Holme formidle fortælling om det 20. århundredes senindustrielle udbygning.

Rammeområder

5C2 Copenhagen Business Park
5D6 Brøndby Havnevej
5E1 Kanalholmen
5E2 Avedøre Holme
5E4 Stamholmen Syd
5E5 Råhavnen Syd
5F2 Granaten
5T1 Energinet.dk
5T2 Spildevandscenter Avedøre
5T3 AV-Miljø
5T4 Avedøreværket
5T5 Råhavnen Nord